BIULETYN KOWIEŃSKI

WILBI.

№ Wilno, dnia 30 września 1926 roku. 44.

Treść numeru:

I. ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.-

II. ŻYCIE GOSPODARCZE. a/Stosunki wewnętrzne.-

b/Stosunki z zagranicą.-

III. ZAGADNIENIA POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I SPRAWY SPOŁECZNE.

VI. SPRAWY KŁAJPEDZKIE.-

-----------ooo § ooo----------

I.ZAGADNIENIA POLITYKI ZAGRANICZNEJ.

Artykuł "Lietuvisa" nawołujący do zbrojnej walki o Wilno.-

"Lietuvis" N.35 z 3/IX.r.b. Artykuł p.t.:"Caveant Consules"

Streszczenie.-

Litwa odzyska Wilno nie przy pomocy traktatów suwalskich,rokowań,porad Ligi Narodów,czy Konferencji Ambasadorów.Nastąpi to przy pomocy karabinów,bagnetów i granatów.Wiele jeszcze potrzeba do tego pracy i poświęcenia.Wiele już jednak dokonano.Przedewszystkiem młodzież litewska, zwłaszcza wiejska,jest już ideowo przygotowana.Nie może być dziś na Litwie rządu,któryby spróbował wyrzeczenia się Wilna.Wola całego narodu jest wyraźna.Europa tego jednak niestety nierozumie.W Kownie bowiem, siedlisku międzynarodowych macherów,"tajnych" dyplomatów i "kurjerów" częstokroć odmienne nastroje panują.Przyczyniają się do tego i pacyfiści litewscy.Oto np: w "Socjaldemokratasie" p. Kajrys dowodzi,że 6 - 7 dywizji armji litewskiej nie odegrywa żadnej roli.Wciąż mówi się o redukcji wydatków na wojsko,o redukcji samego wojska.Zwalnia się ze służby szeregowców,którzy nie zdążyli przesłużyć przepisowego okresu.Sami żołnierze są z tego niezadowoleni.Oto robota pacyfistów.Obowiązkiem każdego obywatela jest stanąć do ideowej walki z tą destrukcyjną ich działalnością.-

"Darbininkas" o niebezpieczeństwie ze strony Polski i ignorowaniu tego niebezpieczeństwa przez rząd litewski.-

"Darbininkas" N.38 z 19/IX.r.b. Artykuł p.t.: "Polacy szykują się do ujarzmienia Litwy.zaś socjaliści im pomagają". Streszczenie.-

Prasa całego świata pisze o agresywnych zamiarach polskich w stosunku do Litwy.Angielska Partja Pracy /Labour Party/ wydała nawet odezwę,w której wykazuje niebezpieczeństwo grożące Litwie ze strony Polski.W ostatnich dniach komuniści polscy i litewscy również podobną odezwę wydali.-

Zachodzi kwestja, czy opinje prasy zagranicznej o zamierzonej agresji polskiej są uzasadnione.Czy nie są to tylko strachy na lachy? Jednakże tak nie jest.Sam fakt zbrojeń polskich i koncentracji oddziałów polskich na pograniczu litewskiem najlepiej przemawia za realnością niebezpieczeństwa polskiego dla Litwy.Burza lada chwila może wybuchnąć.-

Jak się względem perspektywy tej ustosunkowuje socjalistyczno-żydowsko-polski rząd Litwy? Rząd ten ukrywa przed ludnością niebezpieczeństwo i swą bezmyślną działalnością świadomie, czy mimowolnie przygotowuje Polakom drogę do Litwy.-Oto dowody: W chwili,gdy nawet angielska Labour Party wydała odezwę ostrzegając świat przed agresją Polską na Litwę,urzędowa prasa litewska pisała:zbyteczny alarm.Jednocześnie, według komunikatów zagranicznych,do Polski udawała się delegacja socjaldemokratów litewskich w celu układania się.Zapewne chodziło o unję polsko-litewską.Dalej: podczas,gdy Polska na gwałt się zbroi,to rząd litewski usuwa z armji najzdolniejszych oficerów,zmniejsza liczność pułków,zaś pułki pozostałe rozmieszcza w ten sposób,ażeby okazały jaknajmniejszy opór inwazji polskiej.Rząd litewski postępuje,jak za czasów Zeligowskiego,kiedy to na obronę Wilna pozostawiono zaledwie parę kompanij-całą armję rozmieszczone zaś

po lasach augustowskich,po b.gub.Łomżyńskiej i t.d. Wśród wojska budzi się ogromny niepokój.-

Po za temi szkodliwemi dla kraju, a korzystnemi dla Polski machinacjami, poza oszukiwaniem narodu litewskiego rozmaitymi uspakajającymi artykułami prasowymi,rząd litewski coraz bardziej kuma się z obszarnikami polskimi na Litwie.Wstrzymano już parcelację pewnych dworów,wydaje się ogromne subwencje szkołom polskim i t.p.Tymczasem w Wileńszczyźnie prześladowanie szkolnictwa litewskiego przez władze polskie trwa w dalszym ciągu.

Wszystko jednem słowem wskazuje na to,że obecny rząd litewski ślepo pcha się w objęcia Polski.Panowie socjaliści wielce się jednak mylą,sądząc,że kraj na to przystanie..Skoro rząd kumając się z obszarnikami polskimi zapomina o doznanych przez Litwę ze strony polskiej krzywdach,w takim razie ludność musi szukać dróg samoobrony.Rządowi litewskiemu chodzi jedynie o prześladowanie ludzi,którzy nie są socjalistami,chodzi o odbieranie gruntów od dawnych ochotników,chodzi o szczucie jednych na drugich,o oszukiwanie ludności,wreszcie o utrzymanie się przy żłobie państwowym,o dochody,auta i t.d.

Wszystkie najżywotniejsze sprawy kraju i państwa zostały ~~xxxxx~~ zarzucone w kąt.Pozostaje przeto samoobrona.Należy gorliwie śledzić za całą ~~xxxxxx~~ zgubną robotą dzisiejszych władców Litwy,ażeby w bliskim dniu sądu móc im odpowiednio zapłacić.

O zbliżeniu państw Nadbałtyckich.-

"Lietuvos Žinios" N.199.Artykuł p.t.:"O zbliżeniu państw Nadbałtyckich".Streszczenie.-

Deklaracja gabinetu p-Sleżewicziusa głosiła, że polityczne,kulturalne i ekonomiczne zbliżenie państw nadbałtyckich będzie jednem z najważniejszych zadań rządu.Nie podobna nie zgodzić się na koncepcję powyższą.Najwyższym i wspólnym celem państw nadbałtyckich jest utrzymanie niezawisłości.Gwarancją zaś najlepszą tej ostatniej jest ciasne zblizenie państw nadbałtyckich.

Pozycja rządu litewskiego jest pod tym względem o wiele wyraźniejsza niż np: stanowisko oficjalnych sfer łotewskic Pewne sfery łotewskie chcą związać przyszłość Łotwy z orjentacją ku imperjalistyczne Polsce.Stosunki zaś litewsko-polskie nie są dziś uregulowane właśnie dzięki imperjalistycznym tendencjom Polski.To też wzmocnienie się orjentacji i wpływów polskich na Łotwie utrudnia poważną pracę nad zbliżeniem państw nadbałtyckich.Tem niemniej prawicowe grupy łotewskie z obawy przed inwazją sowiecką zdecydowany są naoślep rzucić się w objęcia polskie,pragnąc jednocześnie,żeby i Litwa poszpa w ich ślady.

Opinja prawicowych sfer łotewskich co do "opieki polskiej" są błędne.Gdzież bowiem gwarancje na to,że Polska nie zapatruje się na państwa nadbałtyckie jako na objekt przyszłych układów imperjalistycznych? Łotwie mogą grozić różne niespodzianki.-

Zaznaczyć należy, że jednak nie cała Łotwa solidaryzuje z polonifilskiemi "Rigas Zinas",które prowadzą dość intensywną kampanję w celu zakłócenia przyjaznych stosunków łotewsko-litewskich.Poważne pismo łotewskie "Socjaldemokrats" niejednokrotnie potępiał imperjalizm polski i walczył z wypływami jego n Łotwie.Dotychczas stosunki między demokracją litewska a łotewską były jaknajlepsze.Sądzić należy,że gdy demokracja odniesie na Łotwie całkowity sukces,wówczas stosunki te przybiorą konkretną formę.-

Życie potężniejsze jest od polityków i zmusi wszystkich państwowo nastrojonych obywateli państw nadbałtyckic do poważnego zajęcia się sprawą wcielenia wyrażonych w deklaracji p.Sleżewicza myśli w czyn.-

"Lietuva" o stosunkach litewsko-niemieckich.-

"Lietuva" N.207.Artykuł p.t.:"Należy się zastanowić".Streszczenie.-

Artykuł-nawiązując do oświadczenia ministra Sidzikauskasa złożonego przedstawicielowi "Vossische Ztg",w którym pierwszy delegat na sesję Ligi Narodów wyrażał radość z powodu przyjęcia Niemiec do Ligi,uskarża się,że ze strony Niemiec nie ma wzajemności,a odwrotnie wyłaniają się ciągłe zaostrzenia stosunków.Źródłem tych zaostrzeń stosunków są pretensje Niemiec do Kłajpedy.-

Niedalej,jak przed miesiącem w czasopiśmie "Tilsiter Zeitung" /N.184, 8 sierpnia/,znajdujemy artykuł o zwolnionych drogą amnestji z więzienia kowieńskiego kłajpedzkich powstańców /zamachowców/,w którym to artykule zjawiły się tendencje Litwie nieprzychylne.Powstańcy Kłajpedzcy to bohaterzy idei niemieckiej,której brzmienie jest wyraźne.

Niedawno znowuż niemieckie pismo "Demokratische Zeitungsdienst",komentując przemówienie p.Sidzikauskasa w Radzie Ligi Narodów,dotyczące skargi Kłajpedzian,przeciwstawia się zdaniu delegata Litwy,że ta ostatnia jest istotną ojczyzną Kłajpedzian.-

Dalej gen.Ludendorf,potrąciwszy w swej mowie o stosunki z Litwą,podkreślił,że dopóki Litwa włada Kłajpedą nie może być mowy o dobrych stosunkach niemiecko-litewskich.

Tylżycki burmistrz naczelny dr.Lohmeyer posunął się jeszcze dalej i przemawiając przy okazji święta miast Prus Wschodnich zaznaczył,że kraj Kłajpedzki znajduje się obecnie we wrogich rękach.-

Ostatnie trzy wypadki zaszły podczas ubiegłego tygodnia.Nad temi objawami możnaby było może przejść do porządku dziennego,gdyby się często nie powtarzały i wytwarzały odnośnej atmosfery w kraju Kłajpedzkim.Dość powiedzieć,że o kraju Kłajpedzkim w Niemczech ustaliło się przysłowie:"Deutsches Land in Feindeshand".-

Natomiast niedawno przez p.Rogge dane w sejmiku Kłajpedzkim wyjaśnienia,dotyczcą udzielania zapomóg urzędnikom niemieckim ze"źródeł przyjaznych" - skłaniają do mniemania,że część społeczeństwa niemieckiego nietylko w słowach,lecz i w czynach ujawnia dążność do poderwania stosunków litewsko-niemieckich.-

Litewskie ministerstwo spraw zagranicznych doręczając dn.10.go września poselstwu niemieckiemu protest przeciwko wystąpieniu burmistrza Tylżyckiego - miało na celu wyjaśnienie - w jakim mianowicie stopniu podobne wyjaśnienia zagrażają stosunkom litewsko-niemieckim.Dziś Litwie na tego rodzaju wyjaśnieniu szczególnie zależy.Z chwilą wejścia do Rady Ligi Narodów,Niemcy nabyły pierwszorządnego znaczenia w polityce Europy.Słowo Niemiec i dla Litwy może być nieraz decydujące w tych kwestjach,z któremi ta ostatnia skieruje się do Ligi Narodów.-

Z drugiej zaś strony coraz częściej rozsiewane są pogłoski o jakichś niemiecko-angielskich pertraktacjach,o zwrocie Niemcom korytarza Gdańskiego wzamian za pozostawienie Polsce "wolnej ręki" w stosunku do Litwy i t.p.pogłoski wskazujące na jakąś ciemną robotę,godzącą w stosunki litewsko-niemieckie. Konjunktura polityczna pozwoli Niemcom zwrócić uwagę na Wschód obecnie.A stwarza to podatny grunt dla wszelkiego rodzaju pogłosek,mających na celu przedstawić jako najbliższą konsekwencję przyjęcia Niemiec do Ligi Narodów - fakt skierowania agresywnych planów niemieckich przeciwko słabszym sąsiadom wschodnim. Tymczasem interesa obu krajów winnyby jedynie prowadzić do ściślejszego nawiązywania istniejących stosunków.Jest rzeczą zrozumiałą, że dobre chęci jednej strony,nie wystarczają do utrzymania dobrych stosunków pomiędzy państwami.To też wobec coraz to częściej zaznaczającego się w prasie niemieckiej nieprzyjaznego w stosunku do Litwy tonu.Litwie wypada poważnie się zastanowić nad swym ustosunkowaniem się względem zachodniego sąsiada-.

"Lietuva" o stosunkach fińsko-litewskich z powodu mianowania ministrem pełnomocnym dotychczasowego przedstawiciela Finlandji w Litwie.-

"Lietuva" N.208 z 16/IX.r.b. Artykuł p.t.:"Finlandja a Litwa". Streszczenie.-

W narodzie litewskim ma Litwa wyraźnego,otwartego przyjaciela,niezainteresowanego w żadnych kombinacjach zakulisowych Finlandja np: instyktownie wyczuwa imperjalizm Polski i świadomie się stroni od zbytniego kumania się z Warszawą.Czyn Żeligowskiego i dalsza politvka polska rozwiały w narodzie fińskim wszelkie iluzje co do Polski i skłoniły go do poczynienia całkiem słusznych wniosków.Polityczna przezorność i rezerwa Finlandji niejednokrotnie już uchroniły pozostałe państwa nadbałtyckie od angażowania się we wszelkie szkodliwe kombinacje w które wciągały obce /czytaj:polskie/ żywioły i ku którym skłaniali się niektórzy politycy nadbałtyccy.Stała,wyraźna i trzeźwa wytyczna polityki fińskiej jest doniosły,dodatnim objawem w wahającej się częstokroć polityce pozostałych państw nadbałtyckich.

Polityczne więc stanowisko Finlandji dotyczące ogólnej polityki nadbałtyckiej,niemal całkowicie odpowiada stanowisku litewskiemu.Obok więzi kulturalnej wpływa to bardzo na zacieśnienie stosunków pomiędzy obu krajami.Znalazło to nawet wyraz w stosunkach dyplomatycznych.Ostatnio rząd fiński mianował swego dotychczasowego posła zwyczajnego na Litwie p.Sylvaderisa posłem nadzwyczajnym i ministrem pełnomocnym.Społeczeństwo litewskie krok ten,rzecz prosta,wita ze szczególnem uznaniem.Stosunki fińsko-litewskie,niczem niezamącone w przeszłości i teraźniejszości,mają przed sobą wszelkie widoki rozwoju z jaknajwiększą dla obu stron korzyścią.-

"Lietuva" o nowym składzie Rady Ligi Narodów.-

"Lietuva" w N.211 w artykule p.t.:"Nowa Rada Ligi Narodów" po omówieniu przebiegu wyborów do Rady dale następującą charakterystykę:

Państwa europejskie w osobie członków Rady można podzielić w sposób następujący:państwa sojusznicze,państwa zachowujące podczas ostatniej wojny neutralność i wreszcie te,które z Ententą walczyły.Do byłych państw sojuszniczych należą:Anglja Francja,Włochy,Rumunja,Polska,Belgja,Czechosłowacja.Państwa neutralne reprezentuje jedna Holandja,a z pośród walczących w swoim czasie przeciwko Ententcie tylko Niemcy.Pod względem stałych miejsc skład Rady nie jest jeszcze ustalony,ponieważ brakuje jeszcze Stanów Zjednoczonych Ameryki i Rosji Sowieckiej.Interesy Ligi Narodów wymagają,by te dwa państwa czemprędzej weszły do Ligi Narodów i jej Rady.

Jeżeli chodzi o przedstawicielstwo poszczególnych terytorjów Europy to należy zaznaczyć,że jest tu ogromny brak równości:Skandynawja i Nadbałtyk nie mają w Radzie ani jednego przedstawiciela.To samo dotyczy półwyspu Bałkańskiego.Neutralna Holandja z racji swego geograficznego położenia nie jest w stanie reprezentować jakiejkolwiek grupy państw.Natomiast Małą Ententę reprezentuje Rumunja i Czechosłowacja, a częściowo i Polska.Jeżeli spojrzymy jak wyglądają państwa wchodzące w skład Rady Ligi Narodów na mapie,to stwierdzimy,że Niemcy są ze wszystkich stron okrążone państwami należącemi do bloku so-

"Lietuva" o stosunkach fińsko-litewskich z powodu mianowania ministrem pełnomocnym dotychczasowego przedstawiciela Finlandji w Litwie.

"Lietuva" N.208 z 16/IX.r.b. Artykuł p.t."Finlandja a Litwa". Streszczenie.-

W narodzie litewskim ma Litwa wyraźnego,otwartego przyjaciela,nieszczerego w żadnych kombinacjach zakulisowych. Finlandja np. instynktownie wyczuwa imperjalizm polski i świadomie się strzeże od zbytniego zbliżenia się z Warszawą. Czyn Żeligowskiego i dalsza polityka polska pozwoliły w narodzie fińskim wszelkie iluzje co do Polski i skłoniły go do [illegible] nia całkiem słusznych wniosków. Polityczne [illegible] Finlandji niejednokrotnie już uchroniły [illegible] państwa nadbałtyckie od angażowania się we wszelkie szkodliwe kombinacje, w które wciągała je [illegible] ale [illegible] ku którym skłaniali się [illegible] polityki [illegible] wyraźna i trzeźwa wytyczna polityki [illegible] objawem w wahaniach [illegible] pozostałych państw nadbałtyckich.

Polityczne więc stanowisko Finlandji dotyczące ogólnej polityki nadbałtyckiej,niemal całkowicie odpowiada stanowisku litewskiemu. Obok tego [illegible] kulturalnej wpływa to bardzo na zacieśnienie stosunków pomiędzy obu krajami. Znalazło to nawet wyraz w stosunkach dyplomatycznych. Ostatnio rząd fiński mianował swego dotychczasowego posła zwyczajnego na Litwie p. Sylvadariusa posłem nadzwyczajnym i ministrem pełnomocnym. Społeczeństwo litewskie krok ten,rzecz prosta,wita ze szczególnem uznaniem. Stosunki fińsko-litewskie,niczem nie zamącone w przeszłości i teraźniejszości,mają przed sobą wszelkie widoki rozwoju z jaknajwiększą dla obu stron korzyścią.-

"Lietuva" o nowym składzie Rady Ligi Narodów.-

"Lietuva" w N.211 w artykule p.t.:"Nowa Rada Ligi Narodów" po omówieniu przebiegu wyborów do Rady daje następującą charakterystykę:

Państwa europejskie w osobie członków Rady można podzielić w sposób następujący: państwa sojusznicze, państwa zasadniczo występujące podczas ostatniej wojny neutralność i wreszcie te, które z Ententą walczyły. Do byłych państw sojuszniczych należą: Anglja, Francja, Włochy, Rumunja, Polska, Belgja, Czechosłowacja. Państwa neutralne reprezentuje jedna Holandja, a z pośród walczących w swoim czasie przeciwko Entencie tylko Niemcy. Pod względem stałych miejsc skład Rady nie jest jeszcze ustalony, ponieważ brakuje jeszcze Stanów Zjednoczonych Ameryki i Rosji Sowieckiej. Interesy Ligi Narodów wymagają, by te dwa państwa czemprędzej weszły do Ligi Narodów i jej Rady.

Jeżeli chodzi o przedstawicielstwo poszczególnych terytorjów Europy to należy zaznaczyć, że jest tu ogromny brak równości: Skandynawja i Nadbałtyk nie mają w Radzie ani jednego przedstawiciela. To samo dotyczy półwyspu Bałkańskiego. Neutralna Holandja z racji swego geograficznego położenia nie jest w stanie reprezentować jakiejkolwiek grupy państw. Natomiast Mała Entente reprezentuje Rumunja i Czechosłowacja, a częściowo i Polska. Jeżeli spojrzymy jak wyglądają państwa wschodzące w skład Rady Ligi Narodów na mapie, to stwierdzimy, że Niemcy są ze wszystkich stron otoczone państwami należącemi do bloku an-

juszniczemi, prócz neutralnej Holandji i że położenie najbardziej skomplikowane jest obecnie w Europie Srodkowej,której xx strzeżenia interesów podjęły się obecnie Rumunja,Czechosłowacja i Polska.-

Politvke samodzielną starają się prowadzić wszystkie większe państwa,których w Radzie jest pięć.Z pośród nich Niemcy nie posiadają w Radzie ani jednego - wyraźnie je popierające go - członka.Anglja również wydaje się być w Radzie dość izolowaną,ponieważ ani jedne z dominjów Imperjum Brvtvjskiego nie posiada w Radzie miejsca.Najwięcej wyraźnych stronników posiada Francja,pod której wpływem jest Belgja,Polska,Czechosłowacja i Rumunja - lecz dużą jej konkurencję sprawiają Włochy.Japonja oczywiście w sprawach Europy nie jest bardzo zainteresowana i będzie ona przedewszystkie zwracała uwagę,wraz z Chinami, na sprawy azjatvckie.Trzy państwa Ameryki Południowej zapewne będą się przytrzymywały biernego stanowiska i nie będą odegrywały większej roli w pracach xxxxx Rady.-

Powstaje pytanie,czy będą mogły w takich warunkach normalnie rozwijać się prace Rady.Jeżeli się uwzględni,że Rada jednomyślnie uchwala wnioski,to okaże się,że 14-sto osobowy skład Rady jest zbyt liczny,zwłaszcza wobec wszystkich wewnętrznych przeszkód,stanowisko przeto Szwecji za niezwiększaniem liczby członków Rady posiadało poważne uzasadnienie.-

Niemcy,wszedłszy do Ligi Narodów będą bezwątpienia największym jej"klijentem" ponieważ posiadają nieuporządkowane sprawy zarówno na zachodzie w Nadrenji,jak na Wschodzie nad Wisłą.Niezgody francusko-niemieckie i niemiecko-polskie oraz kwestje kolonij stanowią najważniejszy materjał prac Ligi Narodów.Jak sporne te kwestje zostaną załatwione trudno dziś przewidzieć.-

U k ł a d y   L i t w y   z   Z. S. S. R. - D e m e n t i   E l t y.-

Podajemy w porządku chronologicznym dwie wiadomości:Wiadomość "Mem.Dampfboot" N.223.-

W litewskich kołach politycznych wiele się mówi o podpisaniu dokumentu politycznego nadzwyczajnej wagi,mającego uregulować stosunki Litwy z ZSSR.Dokument ten uzna granice państwa litewskiego,zakreślone przez traktat sowiecko-litewski z 1920 r. przed wtargnięcie Zeligowskiego do Wilna.-

Komunikat Elty z dn. 21 września 1926 r.-

W prasie litewskiej ukazały się wiadomości,że w najbliższym czasie zostanie podpisany z ZSSR akt jakiejś wielkiej wagi.Jeżeli wiadomości te dotyczą prowadzonych z ZSSR pertraktacji w sprawie zawarcia umów:gwarancyjnej i ekonomicznej,to jak Elta miała możność potwierdzić,pertraktacje te postępują pomyślnie i - można się spodziewać - doprowadzą do pożądanych rezultatów.-

Nie przewiduje się natomiast podpisania żadnego innego aktu.-

-----------ooo § ooo----------

II. ŻYCIE GOSPODARCZE. a/Stosunki wewnętrzne.

"L i e t u v a" o p o p u l a r y z o w a n i u w i e d z y z z a k r e s u e k o n o m i k i .-

"Lietuva" N.205 z 13/IX.r.b. Artykuł p.t.:"W sprawie propagandowania wiadomości z zakresu ekonomiki""Streszczenie.

Różne są środki i metody popularyzowania wiadomości z zakresu ekonomiki.Rząd litewski winien z pośród nich obrać środki najbardziej warunkom litewskim odpowiadające.Żywe słowo i konkretny przykład zdają się być dla rolników litewskich przystępniejsze aniżeli czytanie książek i czasopism.W związku z tem M-stwo Rolnictwa zajęło się zorganizowaniem gęstej sieci "kursów zimowych" t.zn.popularnych odczytów i pogadanek z zakresu rolnictwa.Jednocześnie M-stwo w miarę możności powiększa liczbę agronomów zawodowych.Niesłychaną bowiem jest rzeczą,aby powiat na Litwie posiadał zaledwie po 1 agronomie.Pozatem M-stwo zamierza założyć w przyszłym roku cały szereg rolniczych stacyj doświadczalnych.-

Przedewszystkiem atoli dla skutecznej propagandy ekonomicznej winna nastąpić reforma programów w szkołach na Litwie Należałoby usunąć ze szkół balast scholastyczny,wprowadzić natomiast przedmioty związane z rolnictwem.Niepodobna zapominać,że w chwili,gdy punkt ciężkości w życiu państw przesuwa się na ekonomikę Litwa posiada w zakresie gospodarczym znikomą zaledwie garstkę specjalistów.Tem większa jest odpowiedzialność tych ostatnich.Chwila bieżąca wymaga nietyle często teoretycznych naukowych badań w zakresie ekonomiki ile popularyzacji tej ostatniej.Przez to rząd litewski miałby ułatwione zadanie w zamierzonej naprawie bytu ekonomicznego kraju.-

S t a n t e g o r o c z n e g o u r o d z a j u n a L i t w i e .-

"Lietuvos Ukis" w numerze sierpniowym /8/,podaje szereg danych,dotyczących tegorocznego urodzaju.-

Na podstawie doniesień oficjalnych stan zasiewów oceniają następująco:

Kultury rolne.	1 sierpnia.	1 lipca.
Żyto ozime	2,5	2,7
Pszenica ~~jara~~ ozima.	2,9	2,9
Żyto jare	3,0	3,1
Pszenica jara.	3,2	3,1
Jęczmień	3,3	3,3
Owies	3,0	3,2
Mieszanki.	3,3	3,3
Groch	3,3	3,3
Gryka.	2,8	3,0
Wyka	3,1	3,3
Len.	3,0	3,1
Ziemniaki.	3,3	3,5

Czyli,że w sierpniu stan zasiewów z powodu upałów i braku deszczów uległ pogorszeniu.Zwłaszcza dotyczy to żyta i owsów.Urodzaj żyta przewiduje się gorszy niż w latach 1924 i 1920,najbardziej niepomyślnych w ostatniem pięcioleciu.Urodzaj żyta w tym roku przewiduje się na 16,0 cent.z 1 ha; tymczasem w ostatnich latach otrzymywano zbiory następujące:

1920 rok	17,1	cent. z	1 ha
1921 "	21,2	" "	"
1922 "	22,2	" "	"
1923 "	20,8	" "	"
1924 "	17,3	" "	"
1925 "	27,9	" "	"

Ale w roku bieżącym żytem obsiano o 100.000 ha mniej niż w roku zeszłym,natomiast obszar ten był obsiany kulturami innemi,których urodzaj jest dostateczny.To też względne znaczenie słabego urodzaju żyta maleje.W roku bieżącym wyprodukuje się ponad 350 tysięcy tonn żyta a na spożycie krajowe trzeba mieć 500 tys.tonn.Lecz w kraju pozostało powyżej 100 tys.tonn żyta zeszłorocznego i w tym zaś roku przewidywana jest nadwyżka w pszenicy i jęczmieniu wynosząca koło 30-40 tys.ton.To też należy przypuszczać,że zboża Litwie w tym roku wystarczy,a jeżeli i będzie brakowało,to nie dużo.Ostatecznie to się wyjaśni w ciągu miesiąca.

Co się tyczy urodzajów z ha innych kultur rolnych, to one - w porównaniu do zeszłorocznych wyglądają następująco:

Kultury rolne.	1926.	1925
	w centnarach	
Pszenica ozima	19,0	21,2
Jęczmienie	22,0	23,9
Owsy	20,0	16,5
Groch	22,0	23,1
Wyka	21,0	21,3
Len	10,0	10,5

Czyli,że jedynie urodzaj pszenicy ozimej jest przewidywany słabszy od rekordowago w roku 1925.Natomiast urodzaj innych kultur będzie mniejwięcej równy zeszłorocznemu,a kultury owsa nawet lepsze.-

Ze dużego braku Litwa nie odczuje świadczą o tem ceny rynkowe,które nietylko, że nie wzrastają, lecz nawet,jak pod koniec Lipca,nieco spadły - w sposób następujący / cena za centnar/.-

Towary:	Lipiec	Czerwiec
Żyta	21,55	22,00.
Pszenice	28,20	28,40
Owsy	22,00	22,00
Jęczmienie	21,30.	21,30.
Groch	23,90	23,40
Ziemniaki	6,95	6,95

"Eksploatacja torfu na Litwie.-

"Lietuvos Ukis" Nr. 32 /5/, 1925 r.- Artykuł J.Naujakasa.

Streszczenie:

Chociaż przestrzeń torfowisk nie jest dotąd ściśle wymierzona i oceniona twierdzić jednak można,że prawie 40% obszaru dzisiejszem Litwy stanowią przeróżne torfowiska t.zn. około 200.000 ha.Znaczna część torfowisk posiada cienką warstwę torfu z domieszką innej gleby,a przeto zdatna jest do uprawy.Tylko 60-70 tys. ha torfowisk są zdatne do eksploatacji.Już oddawna na Litwie,szczególnie w miejscowościach ubogich w lasy,używano torfu jako paliwa.Oczywiście to użytkowanie torfu było nie systematyczne i prymitywne.

Po utworzeniu Litewskiej Republiki zwrócono więcej uwagi na kwestję torfu,jednakże dotąd nic poważniejszego w tym kierunku nie uczyniono.Już w 1922 r. utworzony został przy Ministerstwie Rolnictwa odpowiedni wydział,który zajmuje się

badaniami litewskich torfowisk.-
Poniższa tabelka ułożona jest na podstawie danych osiągniętych przez powyższe badania

L.p.	Nazwy torfowisk.	Powiat.	Obszar w ha	Głębokość torfow. maksym. mtr.	Głębokość torfow. przecięt. mtr.	Zapas mokrego torfu w mtr^3
1.	Trzęsawiska Wielkie.	Szawelski.-	3434.60.	7.50	2.67	91.703.820
2.	Błota sulinkińskie.	"	2208.00	8.00	4.65	102.692.000
3.	" rykiwoskie	"	1730.00	9.00	4.24	76.175.000
4.	" radziwiliskie	"	1010.00	3.90	2.26	22.826.000
5.	"Żywinty"	Marjampolski.	4000.00	-	-	-
6.	"Amalwa"	"	3340.00	8.00	3.11	103.874.000
7.	Kamany	Możejk.	2405.00	8.00	3.93	94.516.500
8.	Szepeta	Poniewieski.	1095.00	7.50	4.81	52.669.000
9.	Eżerety	Kowieński	1199.00	7.50	5.10	61.969.000
10.	Wielkie Rajsty		474.22	7.50	2.40	11.381.280

Z powyższego zestawienia wynika,że największe złoża torfu są w błotach Rikiwoskich w powiecie Szawelskim,które są dość pomyślnie już drugi rok eksploatowane przez spółkę handlową Litwinów-Amerykańskich.Założono tam elektrownię przy pomocy której nietylko eksploatuje się to torfowisko,lecz i dostarcza się energję dla oświetlenia Szawel.-

Największą głębokość złóż torfu sięga 9 - 8 mtr.,najmniejsza - 2,40 mtr.O ile wyprowadzić przeciętna dla tych torfowisk otrzymamy grubość pokładów 3,19 mtr.Przy takiej przeciętnej zapas mokrego torfu w ~~zdatnych~~ nadających się do eksploatacji torfowiskach wyniesie około 2 miljonów metrów sześciennych,co może dać do 200 miljonów tonn suchego torfu.-

Z dalszych obliczeń wynika, że zapas opału zgromadzonego w naszych torfowiskach,trzykrotnie przewyższa cały zasób paliwa drzewnego na Litwie.Gatunek litewskiego torfu jest dobry / 1 klg. daje 3500 - 4200 kaloryj ciepła/ i średni / 2800 - 3500 kaloryj/.-

Większa część litewskiego torfu jest pochodzenia mchowego,lecz nie jest on dostatecznie sformowany.-

W ostatnich latach było czynnych na Litwie około 50 parowych i elektrycznych maszyn do wydobywania torfu,w tymże okresie wydobyto ręcznie i za pomocą maszyn około 70.000 tonn torfu.Eksploatacja torfowiska w Eżeretach niedaleko Kowna rozpoczęta jeszcze za niemieckiej okupacji,z wyjściem Niemców ustała niemal,tak,że w roku 1919 wydobyto zaledwie około 600 tonn.W roku 1920 wydzierżawiona została pewnej niemieckiej firmie,która,pomimo,że zobowiązała się dostarczyć niemniej 6000 tonn torfu wydobyła zaledwie 2.000 tonn.W ten sposób w 1921 roku torfowisko to nie było eksploatowane.W r.1922 zostało wydzierżawione p.Jesajtisowi,który wyprodukował w:

1922 r.	około 1800	tonn.z czego	sprzedał około	800	tonn
1923 r.	" 5000	"	" " "	3300	"
1924 r.	" 9000	"	" " "	4900	"

W ten sposób p.Josajtis,jak i jego poprzednicy musiał zbankrutować.Dzisiejsze urządzenie "Eżeretów" może produkować w ciągu sezonu od 12.000 do 17.000 tonn torfu.W latach 1922-24 pracowało tam latem od 150-200 robotników.-Słowem,w roku bieżącym pozostało jedyne,nowocześnie zorganizowane przedsiębiorstwo eksploatacji torfu,mianowicie Amerykańskich Litwinów pod Szawlami Przedsiębiorstwo to z każdym rokiem rozwija się.W 1923 r.wyprodukowało ono około 4000 tonn torfu,w 1924-ym około 9000 tonn.W roku bieżącym /1925/ projektuje się wyprodukować około 15.000 tonn z których 8000 tonn zamówiła sama tylko kolej.Do pracy są użyte tam 7-8 maszyn.Robotników jest zatrudnionych tam od 200-300.Przedsiębiorstwo spodziewa się zwiększyć produkcję do 25000 tonn suchego,dobrego torfu rocznie.Eksploatacji torfu na Litwie na szeroką skalę stoją na przeszkodzie:brak kapitałów,zły stan środków komunikacji,brak specjalistów,oraz drogi robotnik ze względu na małą produkcyjność jego pracy.-

b/ Stosunki z zagranicą.-

Towary litewskie na rynku angielskim.-

"Lietuvos Ukis" Nr.8. 1926 r. Streszczenie.-

Towary litewskie coraz to częściej zaczynają zawojowywać sobie rynek angielski.Według informacyj ogłoszonych przez Centralne Biuro Statystyczne w ciągu trzech pierwszych miesięcy bieżącego roku produkta litewskie były wywożone przedewszystkiem do Anglji.Swiadczą o tem poniższe cyfry za styczeń,luty i marzec.-

Anglja	22.220.000	litów	31.55%
Niemcy	20.300.000	"	28.83%
Łotwa	6.320.000	"	8.97%
Czechosłowacja	5.933.000	"	8.42%
Belgja	4.885.000	"	6.94%
Szwecja	2.920.000	"	4.15%

W imporcie litewskim Anglja zajmuje drugie miejsce, 14% i pierwsze miejsce przypada jak zwykle Niemcom,których import wynosi 47%.Jeżeli się przypomni litewski handel zagraniczny w pierwszych latach,np: w r.1920,kiedy to na Niemcy przypadało 80% importu,to wypadnie skonstatować znaczne w tej dziedzinie zmiany.-

Niektóre towary litewskie zaczynają uzyskiwać w Anglji szczególnie dobrą markę.Ma to przedewszystkiem dotyczyć boczków z fabryki "Maistas"./"Lietuvos Ukis" - po za tym ogólnym przeglądem - podaje szereg szczegółów,obchodzących litewskiego eksportera towarów na rynek angielski.Po za handlem bekonami mówi się dużo o eksporcie koni /do kopalń/,ogórków i masła/.-

Handel Litwy z Czechosłowacją.-

"Lietuva" N.205.Artykuł p:t:"Handel z Czechosłowacją".-

Streszczenie.-

Litwa może eksportować do Czechosłowacji produkty następujące:1/świeże mięso;a/wołowinę,b/wieprzowinę,c/baraninę, 2/bity drób: a/gęsi,b/indyki, 3/masło,4/kiełbasy wędzone,5/przędza lnu, i 6/nasienie lnu.-

Importować zaś z Czechosłowacji mogłaby Litwa:1/cukier 2/szkło i wyroby ze szkła,3/obuwie ze skóry,4/maszyny rolnicze i inne, 5/ przędzę i tkaniny bawełniane,6/tkaniny wełniane,7/bieliznę,8/koronki,9/blachę i wyroby blaszane,10/sól,11/oleje i smary mineralne, 12//instrumenty muzyczne,13/żelazo i wyroby z żelaza.-

Ekonomiczne stosunki Litwy z ZSSR

W związku z projektem traktatu handlowe pomiędzy Litwą a ZSSR "Lietuva" w artykule "Nasze ekonomiczne stosunki z ZSSR" w N. 199 stwierdza:

Pierwsze poczynania Litwy w kierunku znalezienia sobie rynków zbytu,wykazały,iż mimo to,że jakość towarów litewskich jest wysoka,produkcja litewska nie jest przystosowana do wymogów rynków wszechświatowych.Przed wojną niemal cały przemysł Litwy,produkował dla rynku rosyjskiego i stąd też wszelkie gałęzie tego przemysłu rozwijały się pod wpływem mniej wymagającego nabywcy rosyjskiego.Dotyczy to przedewszystkiem wyrobów skórnych i żelaznych.-

Handel zagraniczny ZSSR,jak to dane statystyczne wykazują w ostatnich latach znacznie się wzmógł.Trzeba więc postarać się o to,aby Litwa jeszcze w tym roku znalazła się na wykazie państw,dostarczających towary do ZSSR.Z litewskich danych statystycznych,dotyczących wwozu i wywozu widać,że w pierwszem półroczu 1926 najważniejszym objektem wymiany pomiędzy ZSSR a Litwą były nafta,benzyna,smary i t.d.z jednej strony, i papier /tektura etc/,wyroby skórne i żelazne - z drugiej.- Tymczasem ZSSR mógłby kupować na Litwie jeszcze cały szereg innych towarów,które dziś często przedostają do ZSSR z Litwy, przez rozmaitych pośredników.Traktat handlowy sprawy te może unormować.-

Drugie ważne zagadnienie w ekonomicznych stosunkach Litwy z ZSSR - to zagadnienie tranzytu.-

To geograficzne położenie Litwy na ważnej drodze ze Wschodu na Zachód Europy stawia Litwie aż nader ważne zadania. Wszelako należyte wywiązanie się z tych zadań w znacznej mierze zależy od tego,w jakiej ilości Litwa będzie miała zabezpieczony tranzyt na czas dłuższy.-Rozwój portu Kłajpedzkiego,jego urządzenie,dostosowanie do transportu rozmaitych produktów spożywczych i połączenie najprostszemi linjami kolejowemi z ośrodkami handlowemi ze Wschodem Europy i t.p., - wszystko to wymaga niemałych środków.Asygnując pieniądze na te rzeczy Litwa może być pewna,że wydatki te nie pójdą na marne.Lecz Litwa musi mieć od ZSSR,jako od kraju,najbardziej w tym tranzycie zainteresowanego,odnośne przyrzeczenia.Stąd powstaje konieczna potrzeba jaknajprędszych układów z ZSSR w sprawie tranzytu,który w życiu ekonomicznem Litwy bezwątpienia posiada znaczenie pierwszorzędne.-

Zbliżenie polityczne,którego należy się spodziewać po pomyślnie zakończonych pertraktacjach w sprawie podpisania układu o nieagresji,bezwątpienia nie pozostanie bez wpływu na unormowanie stosunków ekonomicznych,na którym dziś tak obu państwom zależy.-

S t o s u n k i h a n d l o w e L i t w y z N a d b a ł t y k i e m .-

Artykuł w N.210 "Lietuvy".Streszczenie.-

Za wyjątkiem Łotwy,do której import Litwy w roku ubiegłym zajął czwarte miejsce,handel litewski z pozostałemi dwoma państwami jest zaledwie w stadjum zapoczątkowania.Ostatnie dane Litewskiego Biura Statystycznego pozwalają szerzej spojrzeć na stosunki handlowe Litwy z jej sąsiadami z Nadbałtyku oraz dają możność ogólnego scharakteryzowania handlu w pierwszym półroczu roku 1926.-

Obrót towarowy Litwy z Łotwą w ciągu pierwszego półrocza 1926 r. w porównaniu do tegoż samego okresu roku 1925, spadł z 18.491.900 lt do 16.156.000 lt.albo o 13%.Z liczby tej na eksport przypada 12.625.800 lt. albo 10,09% całego eksportu i na import - 3.528.000 lt.- albo 3,24% całego importu,podczas gdy w roku zeszłym eksport stanowił 10.487.500 lt. albo 9,34% i import - 8.004.000 lt. albo 6,38%.Czyli,że litewski bilans handlowy z Łotwą w pierwszym półroczu bieżącego roku był czynny,przyczem eksport się wzmógł w porównaniu do roku ubiegłego o 17% a import się zmniejszył o 56%.

Porównując pomiędzy sobą ważniejsze eksportowane do Łotwy towary daje się przedewszystkiem skonstatować,że w ciągu pierwszego półrocza wywożono głównie konie - mianowicie 3704 sztuk,ogółem na sumę 2045800 lt. wobec 5178 sztuk . 13246600 lt za ten sam czasokres w roku ubiegłym.Dalej idzie włókno lniane którego wywieziono 587 tonn za 1.811.500 lt. podczas gdy w roku ubiegłym eksportowano 86 tonn zaś 302.400 lt.Znacznie się również zwiększył eksport jaj.Podczas gdy w zeszłym roku wywieziono 3.909.600 sztuk za 755.800 lt.,to w roku bieżącym eksport ich podniósł się do 6.170.700 szt. za 1.249.200 li.

Zeszłoroczny wywóz skór cielęcych za 192 tonn - 736.600 lt.- w
roku bieżącym wzrósł do 256 tonn i 1.073.800 złtów.Bydła ro-
gatego w roku bieżącym wywieziono szt.2058 za 749.900 lt.,pod-
czas gdy w ubiegłym roku - 1.448 szt. za 455.100 lt. Zmniejsze-
niu uległ wywóz koniczyny nasiennej,mianowicie z 114 too i
545.600 litów w zeszłym roku,do 71 tonn. i 455.100 lt. - obec-
nie.Dużo zwiększył się eksport świeżego mięsa.Z 19 tonn i
37.000 lt. w roku ubiegłym wzrósł on do 147 tonn i 332.000 lt.w
roku bieżącym.Eksport wyki podniósł się z 1.55 tonn i 83.100 lt
do 658 tonn i 275.000 lt. Eksport owsa z 670 tonn i 327.000 lt.
w obecnym roku zmalał do 165 tonn i 63.000 lt. Łachmanów r oku
bieżącym wywieziono 393 tonny za 304.100 lt. wobec 409 tonn i
345.300 lt zeszłorocznych.Wywóz artykułów spożywczych podniósł
się z 3,4 tonny i 62.000 lt. do 18 tonn i 337.000 lt. Wywóz
pakuł lnianych w tym roku zmniejszył się ze 150 tonn i 366.000
litów do 130 tonn i 286.000 lt. Siemienia lnianego w roku zesz-
łym wywieziono 147 tonn za 141.000 lt.,podczas gdy w bieżącym
roku 421 tonn za 289.500 lt.-

W imporcie Litwy z Łotwy u tej ostatniej na pierwszem
miejscu figurują rozmaite maszyny rolnicze.Import takowych do
Litwy wzrósł w tym roku / w ciągu pierwszego półrocza/ ze 125
tonn i 168.000 lt. do 225 tonn i 396.000 lt. Na drugiem miejscu
stoją przędze z waty,których importowano 39.4 tonn za 309.100
litów,podczas gdy w zeszłym roku import tego towaru dosięgał
28,3 tonn i 160.600 lt.- Tkanin z waty w roku bieżęcym importo-
wano 21,4 tonny za 305.900 lt.,w zeszłym zaś roku - 18,4 tonn y
za 285.600 lt. Zupełnie nie wywieziono w tym roku bydła rogate-
go,natomiast w zeszłym roku na import Łotwy przypadło 699 szt.
na 174.000 lt.Uległ również zmniejszeniu import żyta.Podczas
gdy w pierwszem półroczu ubiegłego roku wwieziono żyta 2.526
tonn za 1.704.600 lt. to w tym samym czasie roku bieżącego wwie
ziono zaledwie 57 tonny za 20.200 lt.- Cukru kryształowego w ro
ku ubiegłym przywieziono 412 tonn za 404.600 lt.,w roku bieżącym
zaś nie importowano go wcale.- O takąż sumę zmalał w tym roku
wwóz kredy mielonej.Prócz tego zmalał wwóz papieru i jego wyro-
bów,tkanin i ubrań,drutu,wyrobionej skóry i innych towarów.-

Obrót towarowy pomiędzy Estonją a Litwą w pierwszem
półroczu bieżącego roku dosięgnął 1.934.700 lt.- z których
118.200 lt. albo 0,02% całego eksportu przypada na wywóz i
1.816.500 lt albo 1.67% - na wwóz. W zeszłym roku w tym samym
czasie handel z Estonją wynosił 744.800 lt. z których na eksport
przypadło 40.300 lt. albo 0.04% a na import 714.500 lt. albo
0,57%.Jak widać zarówno w imporcie jak w eksporcie obrót handlo
wy Litwy z Estonją wzrósł.Bilans wszelako był i jest bierny.-

Do Estonji przedewszystkiem wywożono skóry bydlęce -
24.9 tonn za 59.700 lt. /w zeszłym roku - nic/.skór końskich
9 tonn za 15.300 lt. i skór cielęcych - 2 tonny za 12.300 lt.-
Rozmaitych gotowach wyrobów w rokub bieżącym wywieziono 10.6
tonn za 22.500 lt. wobec 25 tonn i 27.000 lt. z zeszłego roku

Przywieziono z Estonji smarów mineralnych i olejów
300 tonn za 84.000 lt. /w zeszłym roku - nic/,tkanin z waty -
103 tonny za 1.413.300 lt. wobec 59 tonn i 493.000 lt. w pierw-
szym [illegible] półroczu ubiegłego roku i papieru i jego wyro-
bów - 95 tonn za 83.000 lt.- wobec zaledwie 200 lt.zeszłorocznych
instrumentów i aparatów - 2,9 tonn na 72.500 lt. przy 1.6 tonn
i 36.100 lt. w roku zeszłym; przędzy z waty 14.7 tonn za 74.800
lt. wobec 4.9 tonn za 32.600 lt.-

Stosunki handlowe Litwy z Finlandją są wcale niepozor-
ne i w roku bieżącym jeszcze podległy uszczupleniu.Podczas gdy
w roku zeszłym ogólny obrót handlowy z tem państwem sięgał
405.000 lt. w roku obecnym zmniejszył się 224.000 lt. W roku
zeszłym eksport Litwy do Finlandji stanowił 125.900 lt. albo
0,11% całego eksportu,tymczasem w roku bieżącym - 104.600 lt.
albo 0.08% całego wywozu.Import w roku zeszłym sięgał 280.000 lt
albo 0,22% całego importu,tymczasem w roku bieżącym - tylko
119.400 lt.,albo 0,11% całego wwozu.Zarówno w zeszły roku,jak
obecnie bilans jest bierny.-Do Finlandji Litwa wywozi przedew-
szystkie rozmaite łachmy - 103 tonny na sumę 103.900 lt. wobec
157 tonn i 125.900 lt. z zeszłego roku.Wwieziono tkanin z waty
9,3 tonny za 50,600 lt. tymczasem w roku ubiegłym 11,1 tonn i
t.d.W handlu z Estonją i Finlandją dotychczas stoi na przeszko-
dzie brak umowy handlowej z temi państwami.Ponieważ przeszkoda
ta w niedalekiej przyszłości zostanie usuniętą,można się spo-
dziewać,że handlowe stosunki z Estonją i Finlandją ruszą z mart
wego punktu.-

III.ZAGADNIENIE POLITYKI WEWNĘTRZNEJ I SPRAWY SPOŁECZNE.

"Dzień Kowieński" o niebezpiecznej działalności krikszczioniów na niższych stanowiskach państwowych.-

"Dzień Kowieński" N.202.Artykuł p.t.:"I nie wódź nas na pokuszenie".- Streszczenie.-

To,co się u nas w tej chwili obserwuje w życiu politycznem,mimowoli zmusza do poważnego zastanowienia się.-

Stronnictwa polityczne,które obecnie doszły do władzy w kraju,solennie obiecały krajowi powrócić prawo obywatela,równość obywatelską,sprawiedliwość,restytucję prawną władców długoletnich,a przed paru miesiącami usuniętych od korytka,uczyniono go przez nich z państwa.-

Przywitaliśmy te radosne objawy zdrowiejącego organizmu społecznego litewskiego,odezwaliśmy się my,Polacy,echem na ten nowy wiew litewskiej myśli politycznej;wyciągnęliśmy dłoń ku temu ruchowi,w Sejmie przyłączyliśmy swe skromne siły do wspólnej akcji uzdrowienia kraju.-

Szowinistyczna reakcja litewska spotkała te nowe objawy histerją,spazmami i krokodylemi łzami.Próbowano zahypnotyzować nowych władców kraju widmem niebezpieczeństwa dla narodu litewskiego,mającego rzekomo tkwić w zaprzestaniu ucisku innych narodowości,w udzieleniu im praw pożycia,w restytucji podstaw,którym Litwin po wojnie swą odrodzoną ojczyznę zawdzięcza.Chciano w tem także wytracić nowemu sternikowi państwa jego kolosalną przewagę moralną i gwarancję rozwoju jego sił i wpływów w przyszłości,a które niewątpliwie z tolerancji i uszanowania prawa człowieka on czerpia i daleko więcej w przyszłości czerpać będzie mógł.-

Zdawało się,że atak ten jednak nowe stronnictwa rządowe wytrzymały i przystąpiły do realizacji programu przez życie samo podyktowanego.Przyszedł drugi akt: praktycznej pracy państwowo-twórczej.-

Pobity donkiszot krikszczioński zaczął nowy atak.Tym razem o tyle łatwiejszy,że dół aparatu rządowego pozostał w rękach chrześćjańskiej demokracji.Nowy rząd,albo nie zdołał jeszcze,albo zabrakło mu cywilnej odwagi do stanowczego i konsekwentnego przeprowadzenia sanacji tego aparatu.Właśnie przez swe pozostałości w niższym aparacie administracyjnym demokracja chrześćjańska próbuje zniweczyć zarządzenia wyżyn rządzących.Idzie to nie bez walki,lecz chwilowo,niestety,musimy to przyznać naszym byłym ciemiężcom udaje się to dość dobrze.Co smutniejsza, że ten nowy wysiłek hypnozy politycznej krikszczioniów o ile nie udał się na szczytach nowych stronnictw rządzących,o tyle w niższych sferach ma pracę ułatwioną dlatego,że wysuwa przedewszystkiem nadzwyczaj łakomą dziedzinę zaborczości nacjonalistycznej. Dla elementów politycznie niewyrobionych,ta przynęta jest tak słodką i pociągającą,że nie trudno tu o poślizgnięcie się i nadwyrężenia tej cnoty,którą ich przodownicy przed kilkoma miesiącami na ołtarzu sejmowy tak uroczyście zaprzysięgli.W tej chwili nie czas tu na udowodnianie, że ten słodki owoc szkodliwy jest zdrowiu politycznemu,bo nawet wielu wielokrotnie liczniejszym i silniejszym organizmom politycznym,niż państwo litewskie żałośnie bokiem wyłaził.O tem wiedzieć powinni i niezawodnie wiedzą ci,co w spadku po chrz.dem.u nas spuściznę państwową przyjęli.-

Chcemy tu atoli jedynie zwrócić ich uwagę na to,że ideały i obietnice,dane przez nich krajowi,spełzną na niczem,jeśli cały ich zespół,organizacje polityczne,na których się oni opierają,nie odżegnają się z całą szczerością i odwagą słowami: I nie wódź nas na pokuszenie.-A nadto,jeśli panowie dzisiejszej sytuacji politycznej nie zabiorą się z całą stanowczością do sanacji składu osobistego wykonawców rządowych,to niech pamiętają o tem,że odpowiedzialność za fiasko ich polityki i jej

skutki poniosą nie chrześćjańscy demokraci,nie ich pionki w aparacie administracyjnym,lecz ci,których los postawił na czele kraju,w tej nowej próbie trwałości podstaw,którym Litwa swą nową egzystencję polityczną po wojnie światowej zawdzięcza.-

"Lietuva" o działalności komunistów na Litwie.-

"Lietuva" N.209 z 17/IX.r.b. Artykuł p.t.:"Próżne wysiłki"

Streszczenie.-

Najważniejszym celem obecnym komunistów na Litwie jest dyskredytowanie w oczach społeczeństwa związków zawodowych Komuniści starają się wywoływać pomiędzy związkami zawodowymi a instytucjami rządowemi czy społecznemi konflikty.W dzisiejszych czasach kryzysu ekonomicznego nietrudno jest siać wśród robotników niezadowolenie.Zwłaszcza,że organizacje robotnicze na Litwie są jeszcze młode,nieustabilizowane od wewnątrz.Okoliczność tę wyzyskują też prowokatorzy komunistyczni najczęściej, podjudzając robotników do stawiania pracodawcom nieuzasadnionych żądań lub utrudniając robotnikom porozumienie z pracodawcami.

Nowy rząd litewski postawił sobie między innemi za zadanie poprawę bytu robotniczego.Związane z tem reformy pochłoną pokaźne kwoty.Przy obecnych konjunkturach finansowych,kiedy cały budżet Republiki Litewskiej podlega redukcji,wydatki takie usprawiedliwione być mogą jedynie względami ekonomicznemi, a mianowicie nadzieją,że z chwilą poprawy warunków bytu robotniczego,wzmoże się wydajność pracy i podniesie się produkcja w kraju.Wrogowie więc państwa litewskiego godzą przedewszystkiem w produkcję.-

Naogół wszakże stwierdzić należy,że komuniści mało w tym zakresie dotychczas wskórali.Związki zawodowe bowiem stanowczo odrodziły się od grup skrajnie lewicowych.Strajki,których fala przeszła ostatnio przez kraj,z łatwością dały się zlikwidować.Strajki te były nietyle owocem propagandy komunistycznej,ile raczej wybujaniem nadmiaru sił żywotnych w pierwszych dniach przywróconych przez nowy Sejm swobód.Ażeby siły te mogły przystosować się do normalnego łożyska,potrzeba na to pewnego czasu.-

Wszystko więc naogół wskazuje na to,że wysiłki komunistów,zmierzające ku obaleniu ustroju demokratycznego na Litwie nie dadzą wyników.-

"Lietuva" o sytuacji na Litwie.-

"Lietuva" N.210 z 18/IX.r.b. Artykuł p.t.:"Sejm powraca do pracy".- Streszczenie.-

Dnia 24/IX.r.b. ma się zebrać druga sesja trzeciego Sejmu litewskiego.W ciągu latat r.b. prasa opozycyjna dała wyraz licznym pogłoskom i wątpliwościom co do stałości obecnej większości sejmowej.Opozycja prorokowała szybkie rozprzężenie się koalicji,twierdząc,że socja-demokraci nie zdoła oprzeć się presji komunistów i zmuszeni będą postawić ludowcom warunkie nie do przyjęcia.Opozycja dopatrywała się również niejasności w polityce mniejszości narodowych,partji rolników i frakcji tautininków.Wreszcie sprawa memorjału Kłajpedzkiego dała opozycji najwięcej powodów do domysłów i plotek.Ostatnio wobec wyraźnego ustosunkowania się socjaldemokratów do komunistów i wobec pomyślnego załatwienia sprawy udziału finansowego Kłajpedy w dochodach Republiki Litewskiej,opozycja straciła swój najważniejszy argument w snuciu domysłów co do rychłego rozpadnięcia się koalicji.Niewiele już pod tym względem dopomogą koalicji

różnice w programach partyj koalicyjnych,gdyż kwestja tych różnic została pomiędzy poszczególnemi partjami dawno już omówiona

Wogóle, więc nawet członkowie opozycji przyjść muszą do wniosku, że wróżby o rychłem rozpadnięciu się koalicji sejmowej nie mają najmniejsze uzasadnienia.Co się zaś tyczy koalicji rządowej,to wobec objęcia przez p.Sidzikauskasa /członka partji rolników/ teki ministra spraw zagranicznych,koalicja ta może jedynie krzepnąć i rozwijać się.-

W programie drugiej sesji sejmowej najważniejsze miejsce zajmie rzecz prosta kwestja budżetu państwowego na 1927 rok. Pozatem wypadnie Sejmowi rozpatrzyć cały szereg ustaw, związanych z reorganizacją gospodarki państwowej na zasadach oszczędności i wzmagania produkcyjności.Dalej figurować będą ustawy kształtujące życie według zasad wzmiankowanych wprawdzie w konstytucji litewskiej,lecz w znacznej mierze zapomnianych.Wreszcie Sejm będzie musiał ratyfikować cały szereg traktatów międzynarodowych.-

B. premjer Bistras o zarządzeniach rządu w sprawie strajku.-

"Rytas" N.211 z 19/IX.r.b. Artykuł p.t.:"Uzasadniony pesymizm". Streszczenie.-

Stanowisko obecnego ministra spraw wewnętrznych p. Pożeły w sprawie strajków budzi w społeczeństwie litewskiem łatwo zrozumiały niepokój.Stanowisko to bowiem jest równoznaczne z ograniczeniem prawa własności,jakie słusznie właściciel fabryki w stosunku do tej ostatniej i wyrobów jej posiada.P.Pożeło zapowiada,że organy administracyjne na wypadek strajku będą się zachowywały biernie.Jedynie wrazie gwałtu będą interwencjowały.Pozatem w czasie strajku właściciel fabryki nie ma prawa wywozić towarów względnie wyrobów.Powyższe stanowisko jest dla fabrykantów podwójną krzywdą:1/pod względem prawnym i 2/materjalnym.-Z jednej strony bowiem zakaz rozporządzania dowolnie towarami w czasie strajku mało się różni od sekwestru majątku fabrykanta,a więc jest sprzecznym z zagwarantowaną przez konstytucję zasadą wolności.Z drugiej zaś strony zapowiedź interwencji władz administracyjnych na wypadek gwałtu/ewentualne sabotażowanie fabryki przez robotników /nie jest dla fabrykanta żadną pociechą gdyż interwencja taka,połączona nawet z uwięzieniem sprawców gwałtu nie pokryje ewentualnych strat materjalnych,jakie fabrykant wskutek zniszczenia towarów czy zdemolowania fabryki ponieść może.

W tych dniach zwróciła się w tej aktualnej sprawie strajków delegacja kupców i przemysłowców do Prezydenta Republiki.Chodzą pogłoski,że niektóre firmy zagraniczne zaczynają likwidować swe filje na Litwie.Firmy litewskie mają już nie otrzymywać,jak dotychczas, towarów na kredyt.-Pogłoski takie są niejako wskaźnikiem życia ekonomicznego i zapowiadają niedaleką już może zmianę w tym zakresie na niekorzyść wolności handlu i przemysłu.Epidemiczna fala strajków na Litwie jest tego potwierdzeniem.-

Litwa nie powinna osłabiać dobrowolnie swą odporność wewnętrzną na działalność wrogich żywiołów anarchistycznych. Zwłaszcza dziś,kiedy do żadnej komisji Ligi Narodów nie trafił żaden przedstawiciel państw nadbałtyckich,zaś Polska trafiła do Rady Ligi Narodów.-

Tem samem dano Polsce niby mandat opieki nad państwami nadbałtyckiemi.Przeto caveant consules....

"Lietuvos Žinios" o potrzebie wydawania biuletynu informacyjnego.-

"Lietuvos Žinios" N.193.Artykuł p.t:"W sprawie informacyj""

Streszczenie:

Rząd litewski winien poważnie się zająć kwestją informowania obywateli o swej działalności.Prasa perjodyczna zadania tego,zwłaszcza na Litwie,gdzie niewiele stosunkowo ludzi czytuje gazety,spełnić nie może.Tymczasem kraj z zainteresowaniem śledzi za każdym krokiem nowego rządu.Rząd powinienby więc rozpocząć wydawnictwo stałego biuletynu oficjalnego,któryby w treściwej i popularnej formie podawał ogółowi informacje o pracach Sejmu i rządu,o polityce wewnętrznej i zagranicznej i t.d.Biuletyn podobny miałby kolosalne znaczenie.Tymczasem ze skarbu państwa czerpią takie najzupełniej zbędne i przez nikogo nie czytane wydawnictwa,jak "Sargyba" /Straż/.-

Stosunki w biurokracji litewskiej.-

"Lietuvos Žinios" N.196 Artykuł p.t.:Urzędnicy,którym lud nie ufa". Streszczenie.-

Kancelarje wszystkich naczelników powiatów zawalone są skargami na funkcjonarjuszów policji.Skargi te jednak przechodząc przez rozmaite instancje,tak są sformułowane,że w końcu trudno jest w nich dopatrzeć się jakiegoś dowodu rzeczowego.-

Za rządów chadeckich wśród urzędników panowała istna furja budowlana.Dom budował każdy urzędnik,od zwykłego policjanta zaczynając,na wysokim dygnitarzu kończąc.Cały szereg tych "przedsiębiorców budowlanych" pobiera miesięcznie zaledwie po 200-350 lt.,więc z gaży na budowę domu w żyden sposób zdobyć by się nie mógł.Sekret tej sprawy polega na powszechnem łapownictwie.Pozatem do zatrważających rozmiarów dochodzi na Litwie pijaństwo urzędników.-

Rząd winienby na stosunki te zwrócić większą uwagę.-

B. minister oświaty p. Jokantas o rugach urzędników.-

"Rytas" N.212 z 21/IX.r.b. Artykuł b.ministra oświaty p. Jokantasa p.t.:"Jeszcze w sprawie wydalania urzędników." Streszczenie.-

Sprawa wydalania dawnych urzędników z ich stanowisk wciąż jeszcze jest aktualna.Wciąż się wydala urzędników zastępując ich nowymi.Wydalonych jest zatrważająca liczba.Fakt ten tem bardziej uderza,że większość wydalonych, to zasłużeni,mający za sobą długie lata pracy i doświadczenia urzędnicy.Wzmaga się liczba bezrobotnej inteligencji,która nie ma o co rąk zaczepić. Przemysł bowiem stoi nisko,handel zaś w rękach żydowskich.Co najgorsze zaś,to motywy wydalenia są najczęściej nie poważne, nieobjektywne.Częstokroć pobudką do wydalenia niewykwalifikowanego urzędnika jest prywatna uraza.Przedewszystkiem atoli grają tu rolę względy partyjne.Nowy rząd za wszelką cenę i z dziwnym pośpiechem chce poobsadzać wszystkie stanowiska od najwyższych do najniższych "swoimi ludźmi".-

Niepokoje "Rytasa" z powodu antymilitarystycznych wystąpień socjalistów i ludowców.-

"Rytas" Nr.182. Artykuł p.t.:"Reorganizacja czy likwidacja"

Streszczenie:

"Socjaldemokratas" w N.28,komentując deklarację rządu w sprawie obrony krajowej oświadczył,że:"socjal-demokraci nietylko jako antymilitaryści,lecz jednocześnie jako realni politycy sądzą,że niema co mówić o orężnej obronie Litwy w dobie niebezpieczeństwa" Co może dziś Litwa wystawić wrazie wybuchu wojny z którymkolwiek z większych sąsiadów 6 - 7 dewizyj. A to jest nic".Socjaldemokraci wrogów Litwy nie widzą.Obecnie powiadają oni:"Niema poważnego niebezpieczeństwa wojny i największe państwa nie zgodzą się już walczyć i jednocześnie nie dopuszcza do wybuchu wojny pomiędzy państwami małemi".Co się tyczy Polski,to również o rzekomym z jej strony niebezpieczeństwie nie może być mowy:"Nie powinniśmy zapominać - pisze "Scjaldemokratax tas" - że jeżeli Polska nie zajęła Litwy to nie dlatego,żeby nie chciała.Nie zajęła dlatego,że niemoże - mówi "Socjaldemokratas".A jeżeli tak - to o zderzeniu się Litwy z Polską nie może być dziś mowy.Najleższą bronią - według Socjaldemokratasą - każdego kraju ma być "polityczna i kulturalna dojrzałość.Stąd też wypływa ustosunkowanie się socjaldemokratycznej frakcji do sprawy obrony krajowej" w zasadach swych jest inne niż innych grup." "My - pisze Socjaldemokratas" - jako kompromis możemy przyjąć,że dzisiaj na potrzeby obrony krajowej,jako zła nieuniknionego mogą być wyznaczone środki,lecz w żadnym razie nie w takiej ilości i nie na takie cele o jakich się w deklaracji mówi".-

Słowem wyciąga się całkiem logiczny wniosek: jeżeli wojsko nie osięga celu i jeszcze w dodatku znikąd krajowi nie grozi niebezpieczeństwo,nie mogą być na te cele asygnowane pieniądze,które asygnowano poprzednio.Takiem jest ustosunkowanie się socjaldemokratów do zagadnienia obrony krajowej,a jak wiadomo socjaldemokraci nietylko stanowią znaczną część większości lecz też posiadają w gabinecie paru swoich ministrów.-

Dla wyjaśnienia stosunków ludowców do zagadnienia bezpieczeństwa wystarczy przypomnieć z jakim entuzjazmem "Lietuvos Zinios" w zeszłym roku głosiły całemu światu o projektowanem w Danji rozbrojeniu,ile temperamentu wykazało to czasopismo demonstrując tę myśl przed litewskim wieśniakiem.To już wystarczy,żeby się orjentować w jakim stopniu może ludowców obchodzić sprawa bezpieczeństwa krajowego.I otóż oni,jakkolwiek nie narzucają jeszcze Litwie myśli rozbrojenia przecież nie przeciwstawili się oświadczeniu socjaldemokratów.Naodwrót nawet nie wypowiedzieli swego prawdziwegorw tej sprawie sądu.-

Oto chociażby myśli wyrażone w jednym z wstępnych artykułów "Lietuvos Zinios" w związku z uwagami na temat kongresu kulturalnego:"Nie starajmy się zadziwiać inne kraje i nie cieszmy się sami potęgą armat.Pod tym względem większe państwa dalece już nas prześcignęły i my ich nie dogonimy i niema potrzeby je doganiać.Czyli,że jeżeli Polacy i Łotysze są uzbrojeni w tanki i kulomioty - Litwie mogą wystarczyć i widły..Po tego rodzaju oświadczeniu drugiej litewskiej urzędówki wśród społeczeństwa stojącego na gruncie państwowości litewskiej nie mogą się rodzić wątpliwości,czy czynione na Litwie obecnie próby redukcji odbywają się w ramach zakreślonych przez deklarację,czy też je przekraczają.Zwłaszcza, gdy się weźmie pod uwagę że wszystko to się robi z niezwykłym pospiechem i w większej niż potrzeba tajemnicy,całkowicie ignorując społeczeństwo,mimo to,że nowy rząd,zdaje się,obiecywał o wszystkiem co będzie czynił informować kraj.Owa tajemnica nie może być wytłumaczona ani względami tajemnic wojskowych,ponieważ stan wojny został przez Litwę zniesiony,ani innemi motywami.A może to tak maskować te zagadnienia,o których wogóle mówić nie warto?.

Gdy przy stałym dopływie niezbyt spokojnych "nowinek" z Polski przeprowadza się redukcję i tak nielicznego wojska, gdy się zwalnia starszych wojskowych,innych się przenosi i wszystko to dla ustosunkowania się do tych spraw socjaldemokratów - a to w umyśle każdego myślącego obywatela może powstać wątpliwość mianowicie, czy odbywa się tu,jak określają socjaldemokraci - reorganizacja /bo przecież ci zapowiedzieli,że w żaden sposób nie zgodzą się na asygnowanie kredytów na rzecz obrony krajowej jeżeli kredyty te przeznaczane będą na dawne cele/ - czy też wprost likwidacja?...

Szef Sztabu Generalnego przed sądem.-

"Rytas" N.222 z dnia 22/IX. r.b.

Obecny szef Sztabu Generalnego armji litewskiej pułk. Szkirpa pociągnięty został do odpowiedzialności sądowej za niewypełnianie rozporządzeń Ministra Obrony Krajowej,za nie - przestrzeganie statutu wojskowego oraz za ujawnienie tajemnic służbowych /atestacje oficerskie/.Sprawa została przekazana prokuratorowi sądu wojskowego.-

Obrona Szefa Sztabu Generalnego przed zarzutami "Rytasa".

"Lietuva" N.208.Artykuł p.t.:"W bolesnej sprawie".Streszczenie:

Obok krytyki działalności nowego ministra obrony krajowej prasa opozycyjna w niedopuszczalny sposób pozwala sobie na wycieczki osobiste,zwłaszcza jeżeli chodzi o osobę Szefa Sztabu Generalnego zarzuca się mu młodość,niedoświadczenie i t.p.Prasa opozycyjna zapomina o tem,że za rządów chadeckich ludzie młodsi jeszcze od obecnego szefa Sztabu Generalnego zostawali nawet ministrami.Zresztą takie dyskredytowanie osoby, zajmującej jedno z najwyższych w armji stanowisk jest niedopuszczalne,tembardziej,że jest nieuzasadnione.Prasa opozycyjna powinna nieco więcej liczyć się z autorytetem młodej państwowości litewskiej.-

Organizycja obrony kraju.- Wywiad Elty z p.Ministrem Obrony Krajowej.-

"Dzień Kowieński" NN.210.211.- Dosłownie.-

Wobec rozpoczęcia przez pisma opozycyjne gwałtownej akcji przeciwko dowództwu armji i rozpowszechnionych wśród społeczeństwa najrozmaitszych pogłosek,częstokroć nerwujących i podniecających społeczeństwo,współpracownik "Elty" zwrócił się do ministra obrony krajowej pułk.lejt.Papeczkisa,który udzielił łaskawie swych wyjaśnień.-

Na ile słuszną są Panie Ministrze pogłoski o zmniejszeniu ilości wojska?

Ogólna liczba wojska zupełnie nie ulega zmniejszeniu. Dokonywana jest tylko reorganizacja wojska i jego obsługi.Zreorganizować zaś należało chociażby dlatego,żeby środki przeznaczone na obronę kraju wykorzystać możliwie racjonalnie i ekonomicznie.Wprowadzając nową organizację wojska osiąga się ten cel, gdyż po zmniejszeniu centralnych urzędów M-stwa,sztabu i aparatu obsługi wojska,będzie można zwiększyć oddziały czynne t.j. faktyczną siłę armji.

Jakie zmiany zachodzą w wyższem dowództwie wojskowem w związku z przejściem kraju ze stanu wojennego w stan normalny?

Niema obecnie dowódcy armji na jego miejsce mianowano naczelnego inspektora wojsk.Sztab główny ulega reorganizacji Zostanie on nazwany sztabem generalnym.Naczelnik sztabu generalnego będzie miał obecnie jednego tylko pomocnika: dotychczas było ich trzech.Po dokonaniu reorganizacji wydziałów sztabu,cały sztab generalny zostanie zmniejszony o 30 prawie procent,praca zaś sztabu będzie bardziej produkcyjna.-Sąd wojenny po zniesieniu stanu wojennego,zostaje zredukowany więcej niż o połowę.-

Co Pan może powiedzieć o z m i a n i e e t a t ó w M-s t w a O b r o n y K r a j . i p r e l i m i n a r z u b u d ż e t o w y m.-

Zmienić etaty M-stwa Obrony Krajowej mieliśmy z następujących powodów:a/konieczności oszczędności,gdyż na utrzymaniu aparatu obsługi wojska i sztabów wydawało się ostatnio więcej,niż na oddziały szeregowe.-

b/zawiele było wysokich stanowisk,dających osobom zajmującymh je prawa generałów,pułkowników i t.d..-

Natychmiast po przejęciu przezemnie M-stwa Obrony Krajowej uchwalono etaty Ministerstwa zmienić,co zostało już dokonane.Nowe etaty zostały już opracowane i przesłane Gabinetowi Ministrów.Przez zmiany etatów została wzmocniona czynna część wojska - faktyczna siła zbrojna.W ten sposób fundusze przeznaczone na obronę kraju będą wykorzystane bardziej racjonalnie. Reorganizacja wojska zgodnie z nowemi etatami została dokonana w ramkach,przewidzianych przez tegoroczny budżet kredytów,z czego wynika,że w preliminarzu budżetowym na rok przyszły na utrzymanie wojska nie będzie się żądało więcej niż w obecnym.-

Jak zareagowało M-stwo Obrony Kraju na wszczęty niedawno hałas o agresywnych zamiarach Polski?

Ministerstwo Obrony Krajowej,stojąc na straży całości i niepodległości terytorjum państwa przyjęło pogłoski te spokojnie,poważnie oceniło niebezpieczeństwo.Została zmieniona częściowo pokojowa dyzlokacja wojsk.Przygotowano oddziały wojskowe dla przykrycia mobilizacji i opracowano plan działalności tych oddziałów wrazie napadu wrogów.Poczyniono nakoniec najważniejsze kroki dla ustalenia porządku mobilizacji,by móc w razie potrzeby postawić wszystkich na nogi odrazu t.j. w jaknajkrótszym czasie.-

Czy się dostatecznie z a t r o s z c z o n o o o c h r o n ę p o z o s t a w i o n e g o n a s t o p i e w o j e n n e j p a s u o d n i e s p o d z i e w a n e g o n a p a d u?

Ochrona pasu,pozostającego na stopie wojennej należy do Ministerstwa Spraw Wewnętrznych.Ministerstwo Obrony Krajowej troszczy się o ochronę linji demarkacyjnej i zamierza zorganizować ją w ten sposó,by wciągnięci byli do niej miejscowi mieszkańcy i strzelcy,których,w wypadku niebezpieczeństwa,możnaby było natychmiast powołać pod broń i wysłać na linję demarkacyjną,już jako żołnierzy,mających strzec ją od wdzierania się małych oddziałów nieprzyjacielskich.Sam zaś pas, szerokości 1-go kilometra,pozostawiony na stopie wojennej nie stanowi żadnej ochrony od niespodziewanego napadu.-

Czy o s t a t n i p o b ó r d a ł z a d a w a l a j ą c y p o d w z g l ę d e m l i c z b y i z d r o w i a k o n t y g e n s w o j s k a?

Wzrosły podczas wojny kontygens poborowych jest słaby zdrowotnie i mało wyćwiczony.Ostatnie pobory na skutek niezupełnie celowych,wobec istniejących przepisów o poborze i rozmaitych ulgach rozporządzeń dawnego rządu nie dały pełnego kompletu ludzi.Ogólnie jednak biorąc kontygens poborowych jest wystarczający.-

J a k i j e s t s t a n s p r a w y u r z ę d n i k ó w w o j s k o w y c h?

Ministerstwo Obrony Krajowej jęło się środków zmierzających do zakończenia kwestji urzędników wojskowych.Pomiędzy oficerami nie może być podziału na lepszych i gorszych.Dotąd urzędnicy wojskowi byli uważani za oficerów - jakby niższego gatunku "urzędników".Przecież urzędnicy wojskowi na swojej specjalnej administracyjnej służbie pod każdym względem są równi oficerom dlatego też muszą oni możliwie prędzej otrzymać stopnie oficerskie,należy ustalić bieg ich służby i wyraźne prawa.W celu zbliżenia ich wojskowego przygotowania do ogólnego wychowania wojskowego oficerów od urzędników wojskowych na mocy ustawy za-

żądano odbycia nauk według specjalnego programu i złożenia egzaminów.Ci,którzy egzaminy te złożą otrzymają stopień oficerów administracyjnych,kto zaś nie złoży,zostanie przeniesiony do kategorji urzędników cywilnych.-

Czy się przewiduje zmniejszenie czasu służby wojskowej?

Termin służby wojskowej został już faktycznie zmniejszony przez dawny rząd.-Obecnie służbę wojskową odbywa się w piechocie w ciągu 12 miesięcy,w specjalnych zaś oddziałach - 18 miesięcy.Bardziej zmniejszać czas służby wojskowej obecnie nie można.Kwestja ta może wówczas tylko powstać,gdy przedpoborowe przygotowanie wojskowe młodziezy zostanie u nas należycie i w całej pełni wprowadzone w życie.

Co się zamierza uczynić ze związkiem strstrzeleckim?

Związek strzelecki,jako organizacja społeczna nie może mieć takiej dyscypliny jak wojsko i dlatego nie jest siłą zbrojną w pełnem tego słowa znaczeniu.Może być natomiast bardzo pożyteczną organizacją wojskową,którą podczas wojny można wykorzystać dla partyzanki po stronie nieprzyjacielskiej oraz dla służby pomocniczej,jak ochrona mostów,kolei,telefonów,transportów wojskowych,składów dla służby łączności oraz zbierania wiadomości.Podczas pokoju głównemi zadaniami związku są:1/propaganda narodowo-patrjotyczna, 2/przygotowanie wojskowe młodzieży - co jest szczególnie ważne,3/utrzymanie wśród obywateli,którzy odbyli już służbę wojskową,ducha militarnego i znajomości sztuki wojskowej.Biorąc to wszystko po uwagę Ministerstwo Obrony Krajowej popierając związek strzelecki,będzie przestrzegało,by udzielane mu zapomogi państwowe,były użytkowane celowo i pożytecznie dla pracy,gdyż uważa,iż związek jako organizacja społeczna znajdzie w sobie dosyć siły dla utrzymania swych oddziałów i zarządów.-

Na pytanie, czy wojsko jest apolityczne p.Minister odpowiedział twierdząco,zaznaczając,iż usiłowania prasy opozycyjnej wprowadzenia do armji polityki spełzają na niczem.,

W końcu p.Minister wyraził nadzieję,iż prasa opozycyjna zrozumie nareszcie,że mieszanie się do kompetencji urzędów wojskowych jest zjawiskiem szkodliwem dla dobra armji.-

Głosy prasy litewskiej z powodu otwarcia II sesji Sejmu.-

"lietuvos Žinios" i "Lietuva",nawiązując do zwołania Sejmu na drugą sesję zamieszczają szereg ciekawych uwag o najbliższych pracach Sejmu i ich znaczeniu."Lietuvos Žinios" piszą:

Dnia 24 września zaczyna się nowa sesja Sejmu.Dla życia naszego społeczeństwa będzie ona miała wielkie znaczenie.- Podczas pierwszej sesji Sejm ,spełnił,że tak powiemy swą rolę konserwatywną,przywracając gwarancję konstytucyjne i oczyszczając pole do pracy twórczej.

W deklaracji rządu zostały wyraźnie wytknięte wiechy jego programu.Teraz Sejmowi naszemu wypadnie jąć się ciężkiej pracy nad wcielaniem programu w życie.-

Cały kraj z niecierpliwością czeka na realizowanie programu w formie ustaw.Nie należy zamykać oczu i nie przewidywać tego,że blok chrześcjańsko-demokratyczny będzie piętrzył różnego rodzaju przeszkody,starając się hamować prace rządu i Sejmu. Wyzyska on niewątpliwie wszystkie środki walki parlamentarnej i nawet nieparlamentarnej,przeszkadzając w zakładaniu podstaw nowego ustroju i wszelkiemi sposobami będzie przeszkadzał w pracach Sejmu.-

---

"Lietuva" w związku z ~~za~~ rozpowszechnionemi pogłoskami o grożącem rozpadnięciu się większości rządowej pisze:

W ubiegłe lato prasa opozycyjna niemało puszczała pogłosek i wyrażała wątpliwości do do trwałości obecnej większości sejmowej.Przepowiadając prędkie rozpadnięcie koalicji,opozycja zazwyczaj opierała się na tych przesłankach,że socjaldemokraci nie zdołają utrzymać się przed presją komunistów i zostaną zmuszeni do stawiania ludowcom niemożliwych do przyjęcia żądań.Wątpliwości swe co do trwałości koalicji,opozycja opierała na tem, iż jej zdaniem,polityka mniejszości /partji gospodarzy/ /ukininku partija/ i narodowców jest niewyraźną.Skarga sejmiku kłajpedzkiego,wniesiona do Ligi Narodów wygłosiła przytem nowe okoliczności,które w oryginalny sposób oświetliły udział posłów od kraju Kłajpedzkiego w koalicji ~~rządowej~~.Wskutek tego co powiedziano powyżej mogło istnieć obszerne pole do różnych przypuszczeń i przepowiedni.-

W ostatnich czasach po wytknięciu przez socjaldemokratów wyraźnej linji w stosunku do komunistów i pomyślnem zakończeniu przez rząd układów co do rozrachunku finansowego z Kłajpedą, opozycja straciła najgłówniejsze argumenty dla swych aluzyj,dotyczących niebezpieczeństwa,jakie zagraża koalicji.Po drugie też mało dają opozycji nadziei pod tym względem różnice programowe, ponieważ co do wszystkich kwestyj programowych osiągnięto porozumienie między frakcjami przy tworzeniu koalicji.Objektywnie więc myślące osoby z opozycji dochodzą już również do wniosku,że przepowiednie o rychłem rozpadnieciu koalicji tymczasem są jaknajmniej umotywowane.-

Mówiąc zaś o koalicji rządowej należy zaznaczyć,że po objęciu przez p.Sidzikauskasa,jako przedstawiciala Partji Gospodarzy,teki Ministra spraw zagranicznych w gabinecie p.Sleżewiciusa,koalicja ta może się rozszerzyć tylko i wzmocnić.-

Druga kwestja wzbudzająca zaufanie szerokich warstw społeczeństwa,to program prac zbliżającej się sesji.W tej sprawie należy powiedzieć,że najbliższy program prac sejmowych można w ogólnych zarysach przewidzieć.-

Pierwsza sesja sejmu oczyściła tylko pola do twórczej pracy.Z druga ma się rozpocząć wykonanie tego planu,jaki demokracja litewska zakreśliła,stając u steru państwa.Budżet państwa,jako materjalna podstawa tego planu,oczywiście będzie musiał zająć wyraźniejsze miejsce w porządku prac sesji sejmowej.Prócz ustawy budżetowej Sejm będzie musiał rozważyć cały szereg ustaw, związanych z reorganizacją naszego gospodarstwa państwowego na zasadach oszczędności i podnoszenia wydajności. Następnie pójdą ustawy normujące nasze życie,według tych zasad, które chociaż zostały wpisane do Konstytucji naszej Republiki jednak wskutek różnych przyczyn w wielu wypadkach były zapomniane.-

Wreszcie Sejmowi wypadnie ratyfikować cały szereg traktatów międzynarodowych,częściowo nowopodpisanych,częściowo takich,przystąpienie do których jest potrzebnem Litwie.-

-----------ooo § ooo-----------

VI.SPRAWY KŁAJPEDZKIE.-

Stosunki między Kownem a Kłajpedą w ujęciu "Mem. Dampfboot'a".-

"Memeler Dampfboot" N.208 z 5/IX.r.b.Artykuł p.t.:"Kłajpeda a Kowno". Streszczenie.-

Trudno się spodziewać,aby wizyta prezydenta Griniusa w Kłajpedzie odrazu przyniosła jakieś pozytywne wyniki.Zbyt wiele było grzechów przeszłości.W każdym razie jednak z obu stron wykazano podczas pobytu p.Griniusa w Kłajpedzie sporo dobrej woli.Fakt ten niechybnie przyczyni się prędzej czy później do porozumienia.Dziwnym zbiegiem okoliczności opublikowanie noty rządu litewskiego do Ligi Narodów w sprawie memorjału kłajpedzkiego przypadło akurat na czas pobytu p.Griniusa w Kłajpedzie.Tekst tej noty był dla Kłajpedzian kubłem chłodnej wody.Nietyle z racji tego,że rząd litewski powątpiewa w prawomocność postanowienia Rady Ligi Narodów z 28/VIII.1925 r. umożliwiającego Kłajpedzianom składanie skarg,ile ze względu na stanowisko nowego rządu w stosunku do wyszczególnionych w memorjale naruszeń konwencji Kłajpedzkiej.Podobnież duże rozczarowanie spotkało Kłajpedzian z powodu nieustępliwości rządu litewskiego podczas rokowań finansowych.Ostatnio wywiad prasowy z litewskim ministrem finansów p.Rimką rzucił światło na smutny stan finansów litewskich.Gdy zaś Kłajpedzianie już przed pół rokiem zwracali uwagę na niezdrowe stosunki finansowe Litwy,wówczas zyskiwali sobie miano nielojalnych obywateli,niemal,że zdrajców.Tak czy owak nowy rząd stoi w obliczu pustych kas państwowych.Wszelako problem udziału finansowego Kłajpedy musi być rozwiązany.Rząd winien zerwać wreszcie z krótkowzroczną polityką w stosunku do Kłajpedy.-

"Lietuvos Žinios" o zmianie stanowiska Kłajpedzian.-

"Lietuvos Žinios" N.212 z 16/IX.r.b.Artykuł p.t.:"Czyżby oznaki przełomu w Kłajpedzie". Streszczenie.-

W życiu publicznem Kłajpedy dają się w ostatnich czasach zauważyć dziwne,wprost sprzeczne ze sobą zjawiska.Z jednej strony zapewnienia lojalności względem rządu centralnego,wejście posłów kłajpedzkich w skład koalicji sejmowej,życzliwe spotkanie Prezydenta Republiki,uroczystość poświęcenia mostu w Szyłucie im.Prezydenta Griniusa - z drugiej zaś knowania pp.Gubby, Rogge i Kislata w Genewie,wynajmowanie adwokatów amerykańskich pisanie antylitewskich memorjałów /3-ci z kolei / i t.p.Dziwny zaiste dualizm zakrawający na dwulicowość.Jednakże nie należy zapominać,iż wszystkie owe zakulisowe machinacje nie są robotą Kłajpedzian,a tylko tych żywiołów,którym zależy na mąceniu wody. [illegible]
Rzeczą rządu litewskiego jest ściśle odgraniczać robotę i machinację wrogich germanofilskich żywiołów napływowych od lojalnego stanowiska właściwej demokracji kłajpedzkiej.Z tą ostatnią porozumienie jest jedynie kwestją czasu.Pod tym względem punkt zwrotny przełomowy,jak się zdaje już nastąpił.Życzyć jedynie należy aby Kłajpedzianie na tem stanowisku lojalnej współpracy z rządem centralnym wytrwali.-

"Trimitas" o stanie szkolnictwa w Kłajpedzie.-

"Trimitas" N.36 z 16/IX.r.b.Artykuł p.t.:"W sprawie stanu szkół kłajpedzkich". Streszczenie.-

---

Szkoły kłajpedzkie doprowadzone zostały do takiego stanu,że trudno nawet nazwać je szkołami krajowemi.We wszystkich niemal szkołach kłajpedzkich panuje antylitewski nastrój.Personel nauczycielski nie odpowiada ani stosunkom lokalnym,ani dyspozycjom konwencji kłajpędzkiej,ani wreszcie wskazówkom i okólnikom dyrektorjatu.Na ogólną liczbę 436 nauczycieli,zaledwie 73-ch posiada język litewski.Tymczasem według konwencji wszyscy nauczyciele w terminie do 4/IV.r.b. winni byli opanować równomiernke oba języki:litewski i niemiecki.-

Na większość nauczycieli składa się element obcokrajowy,pomimo tego,że siły miejscowe by wystarczały.Większość też nauczycieli korzysta z zasiłków pieniężnych,asygnowanych potajemnie przez rząd niemiecki,rzecz prosta wzamian za pewne usługi. Usługi te aż nadto wyraźnie się objawiają w systematycznej robociе germanizacyjnej napływowego nauczycielstwa pruskiego.W 65-ciu szkołach /z ogólnej liczby 73/ większość /61/ stanowią dzieci litewskie.Tymczasem język litewski wykłada się zaledwie w 7-miu szkołach.-

Sprawy szkolnictwa podobnież jak inne,należą do resortu dyrektorjatu kłajpedzkiego.Niewątpliwie ten ostatni zdaje sobie sprawę z tego,co się w szkołach miejscowych dzieje.Dziwną i nie zrozumiałą jest przeto rzeczą,dlaczego dyrektorjat nic nie działa w kierunku uzgodnienia stanu szkolnictwa kłajpedzkiego z'dyspozycjami konwencji i z własnymi okólnikami,jak widać papierowymi jedynie.Dyrektorjat utrzymując nieposiadających języka litewskiego nauczycieli gwałci tem samem konwencję z i zapoznaje prawa autochtonów.Ludność kłajpedzka ogromnie jest tym anormalnym stanem rzeczy zaniepokojona i czyni starania w celu zwrócenia na to uwagi rządu centralnego.-

Tak dłużej istatnie trwać nie może.Prawny i normalny stan szkół w Kłajpedzie musi być przywrócony.-

Depesza Elty i korespondenta "Rytasa" o decyzji Rady Ligi Narodów w sprawie kłajpedzkiej.-

"Dzień Kowieński" N.2II z dn.23 września.-

Dnia 20 września popołudniu Rada Ligi Narodów rozważała sprawę Kłajpedzką.-Oprócz sprawozdawcy Guerrera,przedstawiciela Salvadoru - zabierali głos: przedstawiciel delegacji niemieckiej Streseman,litewskiej - Sidzikauskas,angielskiej - lord Cecil,francuskiej - Paul.Boncour,włoskiej - Scialoia,japońskiej - Ishii oraz Prezes Rady Benesz.-Rada jednogłośnie zatwierdziła raport komisji prawnej,ustalający proponowaną przez Litwę procedurę i anulujący uchwałę Rady z roku ubiegłego.Uchwała ta,jak widomo nadawała sekretarzowi generalnemu Ligi Narodów prawo wszczynania sprawy na podstawie skargi Kłajpedzian.Prezes delegacji litewskiej Sidzikauskas poczynił zastrzeżenia co do pewnego ustępu raportu,będącego dla Litwy nie do przyjęcia.W związku ze sprawozdaniem komisji prawnej lord Cecil,Scialoia,Boncour i hr.Ishii cofnęli swe pismo z 9 czerwca,jako niezgodne z regulaminem i konwencją Kłajpedzką.- W ten sposób sprawa została ostatecznie zlikwidowana.Pomyślne załatwienie sprawy wywołało w sferach Ligi Narodów jaknajlepsze wrażenie.-

Korespondent "Rytasa" telegrafuje z Genewy.-

"Sprawa nasza z Kłajpedzianami jest już niby zakończona jest w przyjętej przez Radę uchwale jest ustęp,który głosi,że Kłajpedzianie otrzymują obecnie prawo zaskarżania bezpośrednio u każdego członka Rady,a więc i Niemiec".-

---------ooo § ooo---------

X. K R O N I K A . a/Zagraniczna.-

Z pobytu Premjera Sleżeviicziusa w Rydze. - Prasa ryska donosi:Dnia 28 września przyjazdem do Moskwy przybył tu litewski premjer Sleżeviczius.Pisma podkreślają niezmiernie charakterystyczny fakt,że prezydent ministrów,celowo nie powiadomił rządu łotewskiego o swem przybyciu do Rygi i do ostatniej chwili zachowywał tajemnicę ostatecznego terminu wyjazdu z Kowna.Na dworcu przeto nie został powitany przez przedstawicieli rządu łotewskiego,a tylko przez posła Aukszttalisa i Sowieckiego "połpreda" w Rydze.Na dworcu stawili się prawie wszyscy urzędnicy poselstwa.Z Rygi do Kowna wyjechał sowiecki attaché wojskowy Kłoczko,który odprowadzał delegację,aż do granicy Sowietów.W lokalu poselstwa sowieckie go odbył się wspaniały obiad uroczysty.Premjer Sleżeviczius zatrzymał się w apartamentach sowieckiego posła w Rydze,gdzie odbył konferencję.- "Rigasche Rundschau" zaznacza,że podróż ta owiana jest tajemniczości.Pisma podkreślają, że Sowietom specjalnie zależało na uroczystem przyjęciu Litwinów,zaś incognito zachowane w stosunku do rządu łotewskiego,daje dużo do myślenia.-

Towarzyszący Sleżewicziusowi w podróży do Moskwy dyrektor dep.ekonomicznego min.spr.zagr.dr.Purvckis udzielił wywiadu współpracownikowi "Siewodnia" o celach podróży do Moskwy."Przedewszystkiem - zaznaczył - w Moskwie mamy nadzieję dojścia do zrealizowania i podpisania traktatu politycznego z ZSSR w sprawie zawarcia którego,prowadzone były rokowania jeszcze przez dawny rząd litewski.Na pytanie czy projekt zawarcia traktatu dotyczy również sprawy Wilna,odrzekł dr.Purvckis:Sprawa Wilna jest pierwszorzędnym i naczelnym zagadnieniem polityki litewskiej zagranicznej.Mamy nadzieję,że zawarcie paktu gwarancyjnego,przyczyni się do ostatecznego rozstrzygnięcia tej sprawy.-

Premjer litewski Sleżevicius oświadczył w wywiadzie z "Jaunakas Zinios" między innemi co następuje:Jakkolwiek podróż do Moskwy ma głównie na celu złożenie wizytyx rewizyty Cziczerinowi,jednak przy okazji podpisany będzie pakt gwarancyjny,pomiędzy obydwoma państwami.Mocą tego traktatu Sowiety uznają pretensje litewskie do Wilna.-

Traktat sowiecko - kowieński. Dzienniki sowieckie z dnia 29 b.m. ogłaszają następujący komunikat Narkomindziełu: We xxxDzisiaj wtorek,dnia 28 b.m. podpisany został w Moskwie traktat o wzajemnej nieagresji i neutralności między ZSSR a Litwą.Traktat podpisali w imieniu ZSSR Cziczerin i poseł sowiecki w Kownie Aleksandrowskij,ze strony Litwy - premjer Sleżeviczius i poseł litewski w Moskwie p.Bałtruszajtis.Traktat składa się z siedmiu artykułów.-

Pierwsze dwa artykuły mówią o utrzymaniu w mocy traktatu moskiewskiego,zawartego przez obie strony,dnia 22 lipca 1920 r. i wzajemnem uznaniu suwerenności we wszystkich okolicznościach.Art.3-ci mówi o wzajemnych zobowiązaniach powstrzymania się od wszelkich działań agresywnych jednej strony przeciwko drugiej i o nie udzielaniu poparcia stronie trzeciej w wypadku napaści na jednego z kontrahentów Art.4-ty nakłada na obie strony analogiczne zobowiązania w sprawach politycznych,gospodarczych lub finansowych.-Art.5 mówi o sposobie załatwiania konfliktów niezlikwidowanych drogą dyplomatyczną w drodze narad komisji konsultacyjnej.- Art.6 mówi o terminie ratyfikacji traktatu,Art.7 - o czasokresie traktatu zawartego na pięć lat.-

Po podpisaniu traktatu zostały wymienione noty w których: 1/Sowiety potwierdzają swój poprzedni stosunek do kwestji wileńskiej 2/Litwa oświadcza,iż jej zobowiązania w stosunku do Ligi Narodów,której jest członkiem nie są naruszone niniejszym traktatem.-

Komunikat rządu litewskiego o agresywnych zamiarach Polski. - Elta donosi:Ponieważ napływają wciąż nowe wiadomości o przygotowaniach Polski do wojny rząd litewski polecił przedstawicielom swym zagranicą wręczyć rządom,przy których są oni akredytowani memorjał w tej sprawie.W memorjale tym będą przytoczone fakty stwierdzające przygotowania Polski oraz zwróci się uwagę państw na to niebezpieczeństwo,grożące pokojowi Europy Wschodniej.-

---

C z i c z e r i n o p r a w n y c h i n t e r e s a c h P o l s k i .- W przemówieniu przed podpisaniem traktatu litewsko-sowieckiego Cziczerin zaznaczył,iż traktat ten nie naraża prawnych interesów państw trzecich i będzie miał na celu dążenie do utrwalenia niezależności obu państw oraz rozszerzenia wzajemnych stosunków gospodarczych,które szczegółowo będą omówione w najbliższym czasie w osobnym traktacie handlowym między Sowietami a Litwa.-

A e r o p l a n y s o w i e c k i e i l i t e w s k i e .- Dnia 26 września od strony sowieckiej w rejonie m.Dzisny pojawiły się nad terytorjum polskiem dwa aeroplany sowieckie.Aeroplany wbrew dotychczasowej swej taktyce latania tylko nad pograniczem,skierowały się w głąb pow.Brasławskiego,przelatując na stronę Litwy nad miasteczkiem Smołwą i stacją Turmonty.Leciały przytem dość nisko,tak że bez lornetki odróżnić można było ich numery: 901 i 903.Tegoż dnia nad terytorjum polskiem w rejonie Druskienik latał aeroplan litewski.-

b/Kronika wewnętrzna.-

N o w y s k ł a d P r e z y d j u m S e j m u .- Sejm litewski na pierwszem posiedzeniu wybrał prezydjum w dotychczasowym składzie,przyczem podkreślić należy,iż wiceprezydentem wybrano niemca Kindera.Fakt ten świadczy o tem,iż Kłajpeda została w koalicji parlamentarnej mimo ostatnich ostrych starć między Kłajpedą a Litwą w sprawie skargi Kłajpedy do Ligi Narodów.Obiega tu pogłoska,iż w związku z wypadkami na terenie polityki zagranicznej,oczekiwane jest przesilenie rządowe.-

c/Kronika gospodarcza.-

H a n d e l L i t w y z a s i e r p i e ń .- W sierpniu r.b. wywóz litewski wyniósł 18,8 mil.lit. wwóz zaś 25,2 milj.lit. t.j. wwóz przewyższył wywóz o 6,4 milj.lit.-W porównaniu do lipca b.r.wywóz zmniejszył się o 2,3 mil.lit.wwóz zaś wzrósł o 6,0 milj.lt Najbardzie spadł wywóz masła,zbóż i desek,zwiększył się zaś wwóz superfosfatu,maszyn rolniczych i tkanin.- Za pierwszych osiem miesięcy b.r. eksport litewski wyniósł 165,0 milj.lt. import zaś 153,3 milj.lt. t.j. bilans handlowy jest czynny i plus wynosi 11,7 miljon litów.- /Elta/.-

d/Kronika z zakresu spraw polskich i innych mniejszości nar.

R o z w i ą z a n i e p o l s k i e g o z e b r a n i a w D u b i n k a c h .- "Dzień Kowieński" N.209 podaje:Zarząd T-wa "Oświata w Wiłkomierzu zwołał na dzień 29 sierpnia zebranie organizacyjne Ogniwa dubinkowskiego,które się miało odbyć w miasteczku Dubinkach,Wiłkomierskiego pow.,Giedrojskiej gminy.O tem zgodnie z przepisami został w swoim czasie powiadomiony naczelnik rewiru w Pozelwie do rejonu którego należy miasteczko Dubinki.-Gdy w dniu zebrania przybyli do Dubinek organizatorowie zostali oni poinformowani przez miejscową ludność,że naczelnik rejonu straży pogranicznej,lejt-Ignatowicz,kategorycznie zapowiedział,że do zebrania polskiego nie dopuści,ponieważ w Dubinkach panuje stan wojenny i on,lejtenant,tu się rozporządza.Chociaż Dubinki są odległe od polskiej granicy o 3 kilometry,jednak organizatorowie po naradzie postanowili przenieść zebranie do wsi Ciuniszek,czyli jeszcze o jeden kilometr w głąb kraju,by uniknąć niepotrzebnego nieporozumienia z miejscowemi władzami.-

Gdy prezes Zarządu otworzył zebranie w Ciuniszkach do lokalu niespodzianie weszło sześciu strażników pogranicznych,którzy przerwali zebranie zapytując,czy jest na zebranie specjalne pozwolenie władz.Organizatorowie wyjaśnili,że zebranie organizuje wiłkomierskie T-wo "Oświata",że wobec zniesienia stanu wojennego żadnego specjalnego pozwolenia nie trzeba i że wystarcza tylko zawiadomienie rewirowego,co też zostało uskutecznione.Wreszcie organizatorowie zaproponowali strażnikom opuścić salę i nie przeszkadzać obradom,przyczem wyrazili powątpiewanie,czy nadzór nad zebraniami wogóle należy do straży pogranicznej.Na to starszy ze strażników p.Budrys oświadczył,że ma wyraźny swego lejtenanta,by do zebrania nie dopuścić,co zaś do stanu wojennego to o zniesieniu takowego nic nie wie i nie słyszał,ponieważ nikt ich o tem nie zawiadomił.-

---

Wobec tak osobliwych argumentów organizatorowie wyrazili życzenie zobaczenia się z naczelnikiem rejonu samym p.Ignatowiczem okazało się jednak,iż ten wyjechał,przelewając swoją władzę na p.Budrysa.Organizatorowie tedy zaproponowali,by p.Budrys stelefonował się z wyższemi władzami,ale na to otrzymali odpowiedź,że telefonu w Dubinkach niema.Wyczerpawszy wszystkie sposoby dojścia do porozumienia organizatorowie zaproponowali p.Budrysowi,by spisał na nich protokuł i pociągnął do odpowiedzialności,jeżeli wykroczyli przeciwko prawu, a tymczasem nie krępował obywateli państwa w przysługujących im prawach.P.Budrys na to oświadczył,że ogół obywateli dubinkowskich jest wogóle nieprawomyślny,że stanowczo do zebrania nie dopuści i wobec tego wzywa obecnych do rozejścia się.-Widząc,że dalsze pertraktacje są bezcelowe,organizatorowie opuścili zebranie,postanawiając całe zajście podać do wiadomości Polskiej ~~frakk~~ Frakcji Sejmowej z prośbą o poczynienie odpowiednich kroków dla zabezpieczenia na przyszłość polskim organizacjom oświatowym wolności zebrań oraz pociągnięcia do odpowiedzialności wyżej wymienionych osób urzędowych,gwałcących prawo obywateli państwa.-

W ub.tygodniu pos.T.Giżyński w sprawie powyższego zajścia odwiedził p.Ministra Obrony Krajowej.P.Minister przyznając,że m.Dubinki nie leżą w strefie objętej stanem wojennym,oświadczył,iż zbada całą sprawę na miejscu i winnych każe pociągnąć do odpowiedzialności.

Z b r o j n y n a p a d s z a u l i s ó w n a p o l s k ą p r o c e s j ę w K o w n i e . - W niedzię,dnia 26 września miała się odbyć procesja katolicka z Katedry na Starym Mieście do kościoła Karmelitów.W przedzień procesji ciemne elementy litewskie podburzały masy przeciwko Polskom.W południe w niedzielę przed Katedrą zebrały się tłumy ludności polskiej,wynoszące przeszło ~~10000 sięzx~~ 10.000 osób.Kościół był całkowicie wypełniony.Jak donoszą pisma litewskie słychać było wyłącznie język polski.W tłum wmieszały się bojówki szaulisów i członkowie litewskiej chrześcjańsko-demokratycznej organizacji studenckiej.Gdy procesja miała ruszyć z Katedry nagle szaulisi zamknęli drzwi kościoła i ze wszystkich stron rzucili się na ludność polską z kijami i nożami.W napadzie tym wzięły również udział litewskie służące ze Stow.Sw.Zyty.Doszło do krwawej walki Ludność polska nie przygotowana na napad,bezbronna,padał pod ciosami rozjuszonych szaulisów uzbrojonych w noże.Równocześnie szaulisi zaczęli strzelać do ludności.Ogółem padło 30 strzałów.O godz.2 p.p. zjawiła się dopiero policja,która dała kilka strzałów w powietrze Tymczasem w kościele,szaulisi po zamknięciu drzwi rzucili się na bezbronną ludność,która zaczęła chronić się za ołtarze.Szaulisi od strony zamkniętych drzwi dali kilka strzałów w kierunku wielkiego ołtarza Strzelanina w kościele była tak gęsta iż większość szyb została rozbita.I tu znowu policja przybyła zapóźno.Bagnetami opróżniła kościół i procesję rozwiązała.Przybyłe następnie silne oddziały policji plac przed Katedrą oczyściły.Jak donosi prasa kłajpedzka rannych jest kilkadziesiąt osób,a kilka zabitych.-Prócz napadu na wielką procesję polską idącą do kościoła Karmelitów,w innych kościołach również przyszło do napaści na Polaków,napaści te jednak nie miały tak poważnych następstw,jak w kościele Sw.Trójcy.Członkowie polskiej Frakcji w Sejmie Kowieński /Pos.Luty/ oświadczyli,iż w czasie napaści mimo usilnych poszukiwań czynionych przez posłów polskich nie można było znaleść ani jednego członka gabinetu.Ekscesy mają charakter zorganizowanej i planowej napaści.Były one zawczasu przygotowywane przez litewską młodzież i wyraźnie policja była uprzedzona o napaści pa Polaków.Elta w oficjalnym komunikacie stara się wytłumaczyć,iż uroczystości polskie miały charakter polityczny i wywołały wśród ludności niezadowolenie,które ujawniło się w formie napaści.Prasa litewska stara się zwalić odpowiedzialność na Polaków i nazywa zajście prowokacją polską,która widocznie miała na celu wystąpienie przeciwko Litwie.-

------------ooo § ooo------------